

DUHOVNI PASTIR

Izhaja vsak mesec.

Velja 8 K na leto.

XXX. letnik.

V Ljubljani, avgust 1913.

VIII. zvezek.

Cerkev in izobraženci.

Zanimivo je, da je v dvajsetem stoletju pastirstvo izobražencev problem. Cerkev, ista včeraj, danes in vedno, hoče biti mati vsem, duhovnik srednik, mediator vsem. Zato Cerkev misli, kako bi zadovoljila tiste otroke, ki so se razvadili, ali ki se celo čutijo užaljene. To so katoliški izobraženci naših dni. Lani je napisal prav lepo delo o tem problemu dr. J. Chrysost. Schulte O. M. C. (*Die Kirche und die Gebildeten. Zeitgeschichtliche Erwägungen und pastoral-theologische Anregungen.* Freiburg — Herder. [XIII+178] 2 K 40 h.) Knjiga je v resnici vredna, da jo čitamo. Jasno je naslikan sodobni položaj izobražencev, njih razmerje do Cerkve in njenih služabnikov; ovire in pomočki pastirstva izobražencev. V drugem delu govori pisatelj obširno o kolektivnem in individualnem pastirovanju izobraženih in svetuje sredstva, kako zadovoljiti inteligenco. Knjiga je pisana za nemške razmere, ki so pa ravno v tem oziru dosti prijaznejše nego naše. Zato so nasveti tem manj izvedljivi, ker pri nas povečini niti tistega zanimanja za verska vprašanja ne najdemo, ki ga avtor s popolno gotovostjo suponira. Sploh se ti zdi, ko čitaš to delo, da sediš v Sokratovi šoli in slišiš stvari, ki so na prvi pogled jasne, pa dosedaj nisi mislil nanje. Toda če bi hotel tem mislim dati konkretno življenje, bi naenkrat vzdihnil, da so se rodile v samostanski celici.

Vprašajmo se, ob čem naj se pravzaprav orientira pastirstvo izobraženih. Kaj je zavozljalo problem? Odgovor je preprost. Odgovoriti si moramo, v čem se loči izobraženelec od preprostega človeka, inteligentni vernik od neizobraženega. Tukaj je potem treba zastaviti in delati, kolikor je sploh mogoče. Odgovor ni neznan: Moderni izobraženelec je individualist skoziinskozi, a vendar je suženj neke avtoritete. Dokazov za to trditev ni treba. Vse stremi za kultom osebnosti. Moderna vzgoja nenaravno trga vezi, ki vežejo s celokupnostjo in hoče postaviti oboževanega malika na lastne noge, ki pa so prstene. Tudi katoličan se ne more tega otresti.

Naenkrat užaljen opazi, da mu hoče Cerkev biti pestunja, in ne samo mati. Ne vidi, da mu hoče Cerkev z naukom o sinovstvu božjem, o milosti, o odrešenju utemeljiti edini pravi individualizem. In res, to je treba v skrbno iskani obliki povedati izobražencu. Če govornik najde pravo obliko, uspeh ne sme izostati. Sicer je res, da ljudje bolj ljubijo temo nego luč, a vendar za besede resnice niso nehvaležni. Pokazati jim torej treba, da niso individualisti, da je njih osebnost v veliki nevarnosti, da jo absorbira družba in nezdravi družabni ustroj; da v resnici drugi mislijo zanje (časnikarstvo), tako da samo ponavljajo za njimi; da stoje pod fascinacijo miljeja. Verske težkoče imajo, roj dvomov senči zbegane duhove. Povejmo jim posebno tukaj vso resnico! Poudarimo, da je vera opešala predvsem zaradi strupenega ozračja miljeja, ki jih obdaja, ne pa toliko iz individualnih vzrokov (umske težkoče, napuh, mesene strasti). Apologetike so do zadnjih časov brezizjemno poudarjale drugo. A vendar se mora reči, da je družabno izkvarjena mentalnost skoro vedno bližnji faktor nevere. Res je, da je to le sad drugih faktorjev, strasti, napuha, ki so pa le daljni vzrok, v kolikor splošno izmoggajo voljo, da ne more več pritrditi. Če to povemo izobražencu, ki pravi, da stremi po spoznanju resnice, bo v resnici bolj vesel, kakor če mu šablonsko vedno in vedno ponavljaš, da sta njegovo meso in njegov napuh kriva, da ne veruje. Ne imejmo ljudi za slabše nego so! Vsakogar bo dvignilo, če vidi, da imamo o njem boljše mnenje nego bi ga zaslužil.

Naj torej izobraženci ravno s svojim občevanim individualizmom premagajo milje! In če to, bodo premagali z lahkoto versko slabost. Peter Sinthern, ki dobro pozna akademično psiho, meni po pravici v Praesideskorrespondenz (VII. 1, 18), da je to edina rešitev. Kritika in korektura šolskih idej in družabnih vplivov je sicer gigantsko delo, a je neobhodno potrebna in za moderne človeka nadvse častna. Pokažimo, seveda v ljubeznivih besedah, da je psihologija inteligence tudi psihologija mas, da so tudi izobraženi povečini »Herdenmenschen«, da je edina vera, v kateri se morejo sprostiti. V resnici, preprost človek iz potrebe koprni po avtoriteti, a izobraženci so pod njo za kazen. Zato pa je tudi neopravičena njih zahteva, da bi slonela njih vera na zgolj umskih praeambulih; tudi izobraženec se bo moral opreti na avtoriteto.

Značilno za izobraženca naših dni je to, da mu je kritični duh tako pretirano razvit. Vsak pojav pogleda s skeptičnim očesom in pri aksiomih vpraša: Kaj je resnica? Zato ni čudno, da se je tudi zanimanje za verska vprašanja dvignilo, vsaj pri večini. Žalibog, da ima to zanimanje le prevečkrat negativno smer! Kako navdušeno si je svojčas dunajski estetik Richard Kralik celo od špiritizma obetal pridobitev v inteligentnem svetu! Žalibog, izkušnja kaže drugače. Kritični duh

gloda in razjeda, ker je živčno bolan. Tak je izobraženec sedaj, ko v istem hipu prisega na evolucijo, ki gre po natrti poti naprej brez skepse. Kot kritik stoji tudi pred duhovnikom, ki mu oznanja evangelij. S Faustom zdvomi že nad prvimi besedami evangelija. Katoliški propovednik mu bo povedal, da je njegova kritika sama sebi namen, da je diletantstvo, ki ne dá časti. Kdo vam brani pametno razglabljanje? Omnia probate, toda tudi tenete, quod bonum est! Moderna kritika je bolesten pojav, ki ima navadno fiziološko-patološko podlago.

Treba je v plemenitih besedah in prazničnih zgledih povedati, da izobražencu jemlje moderna vezanost celo ono iniciativo, ki jo preprosti človek ima. Izobraženci so po veliki večini uradniki. Dejstvo pa je, da se le preradi vdajo tradicijam birokratizma. Tako zavlada birokratizem življenja in mišljenja. Tako iz individualista v resnici postane abulik, ki je za verske vplive zelo nevhvaležno razpoložen.

Pod vplivom te družabne psihološke razpoloženosti meri in presoja vse, tudi duhovnika, ki se mu približa; v tem je pod preprostim človekom. Duhovnik bi tudi tu rad uresničil: Omnibus omnia factus sum, rad bi se mu prilagodil, zamislil se v njegovo dušo, toda zato, da bi ga dvignil. Če se ne daš dvigniti, jaz se ne morem ponižati. Praviš, da ti je samo za resnico; torej spoštuj jo; pojdi za njo! Egidij iz Viterbo je dejal po pravici: Pravilno je tako, da se ljudje izpremene po veri, ne pa vera po ljudeh. Če bi duhovnik tu koncediral, bi izdajal. Mi se moramo vedno zavedati, da imamo resnico in moramo posebno izobražencu to z nezlomljivim očesom pokazati. To dá misliti in ugled resnice raste. Kakor Jezus farizejem, povejmo tudi mi njim — seveda z rahlejšim očitanjem, ker ni toliko zadolženja, — da so nam krivični. Taka odločnost imponira še vedno. Tudi in confessionali, pri presoji moralnih zablod, ni kompromisov, kakršnih skoro užaljeni pričakujejo, ker iščejo božjega kraljestva. Saj je Jezus pristavil ne brez potrebe: »... et justitiam ejus.« »Necesse est implere omnem iustitiam.«

Duhovnika boli posebno to, ker se inteligenca tako od-tujeje Cerkvi in njenim služabnikom, ker tuintam sploh ne živi s Cerkvijo. Preprosta množica prihaja in željno povprašuje kakor za Janeza Krstnika: »Quid faciemus?« Izobraženec pa kakor takrat čaka in čaka, dokler ne pride Gospod kakor tat ponoči. Potem pošljejo k predhodniku, k služabniku Gospodovemu s skeptičnim obrazom vprašat: Kdo si ti, da bomo mogli dati odgovor. Zato je prav, da duhovnik vse stori, da pritegne izobraženca nase. Vpošteva naj ga v svojih vestno pripravljenih govorih; ne zamudi naj prilike, da stopi z njim v družabni stik. Če pa izobraženec ostane vseeno zunaj Cerkve, kaj potem? Potem pokaži, da nimaš namena, da bi se vsiljeval! »Ite et ostendite vos sacerdotibus.« Če nikakor nočejo priti, duhovnik

lahko ctrese prah s svojih nog, saj vendar nismo v misijonskih deželah. Tudi Jezus se ni vsiljeval, in to je plemenita poteza v njegovem občevanju z ljudmi. (Cfr. Meschler, Zum Charakterbild Jesu, 56, Herder, 1909².)

Sploh — sit venia verbo — ne agitirajmo za vero, ker vera je moč božja; sicer bi morali zbuditi opravičen sum. Ker izobraženec vendarle živi pod vplivom avtoritete, nadomestimo, kar nam je drugače nemogoče, s plemenitim zgledom! Močan naj bo ta zgled življenja po veri, »ut videant«, ker verujejo samo to, kar vidijo. Titanskih moči je treba za to, a uspeh ne izostane in v resnici potrebno je, »ut sitis sine querela et simplices filii Dei, sine reprehensione, in medio nationis pravae et perversae, inter quos lucetis sicut luminaria in mundo.«

Prvi pogled v religiozno razpoloženje moderne inteligence bi hotel navdati s pesimizmom. Pa po krivici. Kar je večjih duhov, povprašujejo z množico, quid faciemus, drugi, naveličani, vsaj hrepene, da bi si ozdravili voljo. In to vidijo, da ima zdravila samo Cerkev. Duhovnik se le prevečkrat vda pesimizmu. Sam Bog mora preroka tolažiti: »Servavi mihi decem milia virorum, qui non curvaverunt genua sua ante Baal.«¹ Nam je za zmago kraljestva božjega. *Συνεργοί ἔσμεν τοῦ θεοῦ*, potem pa naj je sadil Pavel ali Apolo. Premagajmo do kraja skriti egoizem in očita antropomorfična naziranja o kraljestvu božjem! Politika kraljestva božjega je drugačna nego politika laičnega individualizma.

V duhovniku naj ne vidijo učenjaka, ampak predvsem »ministerium Christi et dispensatorem mysteriorum Dei«. V vsem vedenju naj imponira, zato mora biti skrajno previden v občevanju z laiki, skrbno naj tehta besede, da se ne poniža sam: »Spricht die Seele, so spricht, ach, schon die Seele nicht mehr.«

Kakorkoli se obrnejo razmere, brez duhovnika svet ne bo nikdar, celo religija monizma ne more opraviti brez duhovnika, propovednika in liturga. (Cfr.: Ungläubige Seelsorge v »Stimmen aus Maria-Lach«. 1913, LXXXIV, 3, 272.) Celo blasfemično pisana knjiga Avgusta Hornefferja, »Der Priester«. Seine Vergangenheit und seine Zukunft (2 Bände, 312 in 322, Jena) izzveni v himno krščanskega duhovnika in se bere kakor Balaamovo prerokovanje. Krščanski duhovnik je in ostane nositelj najvišjih idealov — Horneffer jih imenuje: Rauschideen; — taka stoji njegova podoba pred preprostim in ne drugačna

¹ Pred kratkim je pisal Paul Claudel pesniku in pisatelju Charles Morice, ki je iz agnostika postal praktičen kristjan: »Ko sem se pred kakimi petindvajsetimi leti spreobrnil, sem bili skoro edini krščanski pesnik med svojimi sodobniki. Danes vidim, kako na vseh straneh žari luč Kristusova v plemenitih dušah. Povsodi se širi spoznanje, kakor v najmračnejših dneh barbarstva, da je religija edino varno pribežališče tistim, ki žive drugače kakor za trehuh.« (Citat v »Revue du Clergé Français, 1er Mai 1913, 380.)

pred izobraženim človekom. Če bo dal motnim potezam te podobe solnčnega življenja, mu bodo v sedanjih mračnih, izmozganih dneh ljudje hvaležni in precej bo prispeval k rešitvi problema o pastirstvu izobražencev.

J. š.

Dvanajsta nedelja po binkoštih.

Sv. maša — vir vseh milosti.

XI. Sv. maša je odsvit božjih popolnosti.

Kraljevi pevec David je nekoč zamišljen opazoval lepoto stvarstva ter njegov čudovit red. Prevzelo ga je veličastvo Stvarnika, ki je vsa ta čuda priklical iz nič ter vse ustvarjene reči ohranjuje v najlepšem redu. Strmeč je vzkliknil: »Kako velika so tvoja dela, o Gospod, vse si naredil z modrostjo!« (Ps. 103.)

Še lepše se razodevata veličastvo in modrost silnega Boga v razumnem svetu. Le opazuj s premislekom zgodovino; iz vseh njenih listov ti odseva njegova previdnost in smotrenost, njegovo usmiljenje, pa tudi njegova pravičnost.

Najveličastnejše pa odsvitajo božje popolnosti v nadnaravnem redu, s katerim je Bog povzdignil po grehu od Boga odpadle ljudi do najvišje časti svojih otrok. Sv. Pavel je govoril Efežanom in Kološanom o »skrivnosti, ki je bila od vekomaj skrita v Bogu,« katera skrivnost, »polna nam neumljivih bogastev,« se je razodela narodom. Katera pa je ta skrivnost? Sv. Pavel odgovori točno (Kot. 1, 27): »Ta skrivnost je Kristus, učlovečeni božji Sin, ki je s svojim učlovečenjem in svojo smrtjo na križu pomiril božjo pravičnost ter naklonil človeštvu božje usmiljenje.« Sin večnega Boga postane človek, trpi in umre za nas! Kdo bi ne strmel nad takimi deli božjimi, ki so tako veličastna, kot je veličasten Bog sam? Ali ne presega delo odrešenja vsega stvarstva, kakor presega nebesa vse druge ustvarjene reči? Kaj je stvarjenje celega sveta proti eni sami kapljici Jezusove prelite krvi? In sv. Avguštin pravi: »Večje delo je opravičiti grešnika, kot ustvariti nebo in zemljo.« Zroč čuda odrešenja moraš nehote vzklikniti: »O visokost bogastva, modrosti in spoznanja božjega; kako nedopovedljiva so tvoja pota!« Kakor pa občudujemo delo odrešenja, istotako in še bolj moramo občudovati nekrvavo daritev sv. maše, v kateri se neprenehoma obnavlja celo odrešilno delo Kristusovo. Novozavezna sv. daritev je največje čudo božjih lastnosti; njej veljajo še posebno besede: »Kako veličastno je tvoje delo, o Gospod; vse si v njej uredil z modrostjo!...«

Zdi se mi sv. maša podobna dragocenemu brušenemu dragulju, ki v solčni luči izžareva pestre, krasno se prelivajoče barve. Oglejmo si danes v luči božjega razodenja prekrasni dragulj sv. maše in spoznali bomo ljubko, prekorično resnico: Iz svete maše nam odsevajo neskončne božje popolnosti v vsem sijaju.

O Sveti Duh, razsvetli nas; pokaži nam daritev sv. maše v blesku božjih lastnosti, da jo cenimo bolj kot punčico svojega očesa!

Ako pazno zremo v čudo sv. maše, nam sijejo nasproti posebno očitvidno sledeče božje popolnosti.

1. Izkusaj pregledati božjo modrost. Približal se je trenutek, ko je moral mili Odrašenik zapustiti svoje drage, da bi na veliki petek izkrvavel na križu. Kaj naj jim zapusti, da bi jim vsaj deloma nadomestovalo njeга? Mislil je ter iskal po celem stvarstvu, pa ni našel nič boljšeга, kot samega sebe; v spomin se jim je izročil sebe kot daritveno jagnje in daritveno hrano. To veliko skrivnost je mogla izumeti le božja, nam neumljiva modrost. Določil je kruh iz pšenične moke, ki je mozeg zemlje, da naj se izpreminja v njegovo presveto Telo; odbral je vino, to trtino kri, da naj se izpreminja v njegovo sveto Kri. Pšenični kruh in vino iz trte, ta dva najzlahtnejša pridelka zemlje, je izvolil Kristus, da naj bosta po izpremenjenju nositelja njegovega božanstva.

2. Občuduj v sv. maši božjo dobrotljivost! Zakril je Gospod samega sebe pod podobe zemeljskih pridelkov, da bi se mu mogel brez strahu in trepeta bližati slabotni Evin sin, črviček zemlje, ne da bi strepetal pred njim ter se zgrudil v prah! Ako človeško oko ne more prenesti niti solčnega žarka ter ne gledati v ta vir svetlobe, koliko manj bi mogel gledati v solčno božje veličanstvo! Usmilil se je neskončno Dobrotljivi naše slabosti tako, da moremo bivati brez strahu v njegovi bližini. Dà, celo v dušno hrano se nam je zapustil! Ko človek prejme sv. obhajilo, preide pod podobo kruha in vina navzoči Sin božji v kri in meso obhajanja; tako se najtesneje združi z njim ter ga naredi deležnega božje narave.

3. Veličastno se razodeva pri sv. maši božja vsemogočnost, posebno v izpremenjenju. To izredno čudo izpremenjenja obsega zopet več čudežev, če se oziramo na zakramentalne podobe, na bistvo tvarin ter na pričujočnost Kristusovo. Z največjim presenečenjem pa nas navdaja dejstvo, da se izvrši to največje čudo izpremenjenja, ki po svojem bistvu presega stvarjenje tisoč svetov, tudi lepših in veličastnejših, kot je ustvarjeni, v največji skritosti in tihoti. Veliki Bog pride na oltar; toda njegovega

prihoda ne sme oznaniti noben nebeški poslanec, niti glas pozavn. Neopažen prihiti iz nebes ter se zakrije našim telesnim očem pod podobo kruha in vina neskončni Bog, katerega ne moreta obseči nebo in zemlja, katerega vznožje je zemlja, prestol pa nebo, katerega obroblja kot oblačilo jutranja zarja. Trenutek izpremenjenja je in ostane za nas skrivnost vere, oprte na nezmotljive besede Kristusove. Ko bi človek to skrivnost zadostno poznal, bi moral od strmenja in prevzet od ljubezni umreti.

4. Ljubko se nam kaže v sv. maši božja ljubezen. Ko je Bog ustvaril človeka iz ila ter mu vdihnil neumrjočega duha, mu je obenem odločil živež iz narave, posebno še iz rastlinstva. Drevesa v raju so nudila Adamu okusno, sočno in redilno sadje; večno mladost in življenje mu je pa dajalo še posebno drevo življenja s svojimi sadeži. Drevje je v raju rodilo samo od sebe. Ko je pa človek grešil, je bil pregan na prokleta zemljo, ki mu rodi trnje in osat; s trudom in v potu svojega obraza si mora pridelovati na njej svojo hrano in živež. Pšenično zrno, ki izraste iz zemlje in jagoda vinske trte, ki zori v solnčni vročini, ta dva žlahtna zemeljska pridelka, kruha in vina, si pa še posebno mora človek s težavo pribciti iz zemlje, da mu potem služita v krepko živilo in razvedrilo. Ko človek pri darovanju podari kruh in vino, z njima pokloni takorekoč samega sebe, svoj trud in svojo last ter nekako celo naravo, katero zastopata ta dva najžlahtnejša sadeža zemlje. In Kristus je v svoji neskončni ljubezni izbral ravno kruh in vino, katerega se takorekoč drži človeški znoj, da naj nosita njega, včlovečenega Boga. Duhovniku, slabotnemu in grešnemu človeku pa je Gospod podelil veliko, dà, naravnost strašno moč, da z besedami posvetitve izvrši izpremenjenje. Kruh in vino izgine; pred seboj imamo na oltarju Kristusovo Telo in Kri; le zunanje podobe ostanejo; naši čuti ne opazijo izpremembe. Zares, nepregledno delo božje ljubezni! Ta ljubezen pa doseže vrhunec, ko se pod žlahtnimi tvarinami zakriti Bog in Zveličar dá človeku zauživati kot sladki nebeški kruh in krepilno božjo pijačo — v večno mladost in življenje!

5. Na oltarju nam Kristus razodeva svojo trojno službo, ki jo neprenehoma izvršuje kot najvišji učenik, duhovnik in kralj po vesoljni zemlji. In to je nadaljni izliv njegovega ljubečega Srca. Pri najsvetejši daritvi nastopa Kristus kot nebeški učitelj zablodenega človeštva. Prikrit je sicer našim telesnim očem; toda on govori po svojih poslancih, katerih glas je glas njegov. Pri izpremenjenju nastopa Kristus kot velik duhovnik. Pri sv. obhajilu pa zavlada kot mili kralj v človeških srcih ter se jih polasti z nepremagljivo božjo ljubeznijo ter jih obvlada. Sploh sloni sveta Cerkev s svojo trojno oblastjo na presveti daritvi kot na temelj-

n e m k a m n u. Mi bi ne imeli nezmotljive Cerkve, ko bi ne imeli najsvetejše daritve. Kjer so razdrli oltarje ter odpravili presveto daritev, tam so zavrgli tudi sv. Cerkev ter njene nezmotljive nauke; to izpričuje zgodovina. In ta lepa zveza med učeniško in duhovniško oblastjo sv. Cerkve! Papež in z njim združeni škofje imajo polnost učeniške oblasti; imajo jo pa zato, ker jih je obdaril Kristus s polnostjo mašniške oblasti; saj ne darujejo le sami, ampak posvečujejo vedno nove mašnike ter tako ohranjujejo Cerkvi nebeško daritev sv. maše. Iz sv. maše izvira tudi kraljevska oblast sv. Cerkve, ki pa ne sloni na orožju in sili, ampak na resnici in milosti ter je zato tudi nepremagljiva. Z vsemi silami, dopustnimi in nedopustnimi sredstvi so jo zatali mogočnejši tega sveta; toda zatreti je niso mogli in je tudi ne bodo. Ako sv. Cerkev izvršuje vladarsko oblast, ne dela tega iz sebičnih namenov, kakor ji predbacivajo nasprotniki; ona hoče in po svojem poklicu mora zavladati nad srci ljudi, da jih dovede h Kristusu ter po njem k večni, neskaljeni sreči. Da, Cerkev z vsemi milostmi in oblastmi sloni na presveti daritvi in sv. maša je njeno srce; oropana sv. maše bi postala mrtvo truplo, ki bi moralo razpasti.

6. Po sv. maši Kristus vedno obnavlja in bo obnavljal do konca dni svoje življenje, delovanje in trpljenje — sploh vse svoje odrešilno delo v večni in časni blagor človeštva. Med Betlehemom in Golgato je preteklo 33 let zemskega življenja Kristusovega, katera leta je v najvišji meri obžarjalo blagodejno solnce božje ljubezni; saj so bila leta uprav nebeškega mirú, tolažbe in blagoslova za nesrečno človeštvo, ki je zdihovalo pod težkim jarmom greha. Po sv. maši pa bo ljubezni plamteče Jezusovo Srce razsipno naklanjalo ta nebeški blagoslov in mir vsem narodom, ki bodo svete volje, in to skozi vsa stoletja tja do velikega dneva vesoljne sodbe! Tako je sv. maša veden odsvit božje svetosti, pravičnosti, pa še posebno neskončnega usmiljenja! S kakšnim zaupanjem se lahko bližamo oltarju med veliko sveto daritvijo! Saj tukaj ni le tako navzoč kakor v monštranci, ampak se daruje kot veliki duhovnik, ki nas tako ljubeznivo vabi v vseh dušnih in telesnih potrebah, da naj iščemo pomoči pri njem. Ne bodo li naše prošnje nepremagljive, ako se družijo s prošnjami najvišjega Duhovnika samega ter s klicem dragocene sv. Krvi, ki se pretaka na oltarju? Kaka tolažba za nas! Neskončna hvala ti, o večni Bog, za najsvetejšo daritev, ki nam je neizčrpen vir vseh milosti in dobrot! Toda moč sv. maše ni omejena le na zemljo; njen mogočni vpliv sega preko zemlje onkraj — v žarno božje kraljestvo... Po vsej pravici vzklika sv. Lavrencij Justinijan z lepimi, resničnimi besedami: »Nobena stvar ni tako vzvišena in tako

koristna ter očem božjega Veličanstva tako dopadljiva, kot je daritev sv. maše. Tu se daruje večnemu Očetu večlovečeni Sin božji; on sam spoznava v njem njega, katerega je od vekomaj rodil ter poslal na zemljo v zveličanje ljudi, da po njegovem posredovanju naklanja grešnikom odpuščanje, padlim pomoč, pravičnim življenje; ob uri sv. daritve se odpro nebesa, strme angeli, pojó svetniki, se radujejo pravični, se obiskujejo jetniki, se oproščajo vklenjeni, žaluje pekel, raduje se pa sv. Cerkev.»

Zares, daritev sv. maše je krona veličastnega odrešilnega dela Kristusovega; je zato največji, neprecenljivi zaklad zemlje in radost nebes, je središče naše sv. vere, duša božočastja in srce ter solnce vsega krščanskega življenja. Po sv. maši se sam veliki Bog v svoji neskončni naklonjenosti bliža človeku, ga z nepremagljivo silo ljubezni vleče k sebi, se — o sreča — druží z njim ter ga dvíga nad zemljo, da bi postali njegovi srečni otroci ter se na veke z njim radovali v njegovem večnem kraljestvu . . .

Vzemi krščanskemu svetu sv. mašo, pa bi izginila vera, upanje bi opešalo, ljubezen bi izginila, trpeči Zveličar bi bil pozabljen. Kjer pa čislajo sv. mašo, tam se opaža blagodejen vpliv Kristusov: vera se utrjuje, upanje se poživlja, ljubezen do Boga in do bližnjega veselo klije.

Očak Jakob — tako nam pove sv. knjiga — je na svojem begu v Haran prenočil pod milim nebom; v snu je videl lestvico, stoječo na zemlji ter segajočo do nebes; na vrhu pa je slonel sam veličastni Bog. In razodeto je bilo srečnemu očaku, da bodo po enem njegovih potomcev — Kristusu namreč — oblagodarjeni vsi rodovi zemlje. Ta blagoslov rosi na nas in na celi svet Kristus raz naših oltarjev. Obljuba božja se nam izpolnjuje. Ob uri sv. maše je nad nami odprto nebo; Sin božji kot darovano Jagnje počiva na oltarju; nad oltarjem pa se dvíga lestvica, po kateri hite angeli ter nosijo pred božji prestol naše prošnje in težnje, dolí pa prinašajo nebeških blagodarov brez števila. Ob oltarju se družita nebo in zemlja; tu se strnejo in družijo zmagoslavna, trpeča in vojskujoča Cerkev.

Zares, sv. maša je najlepši sad božje milosti ter nepresegljiv izraz božjih popolnosti. V njej je podaril Bog človeškemu rodu predragoceno sredstvo, da more dostojno izvrševati svojo čveterno dolžnost nasproti Stvarniku; da mu more izkazovati čast, ki mu gre; da ga more primerno zahvaljevati; da more uspešno tolažiti božjo pravico ter privabiti nase potrebnih božjih dobrot! Po njej se povelíčuje in slavi Bog od roda do roda; narodi in posamezniki pa solnčijo v solncu božje dobrotljivosti!

Sv. Ignacij Lojolanski je kaj rad premišljeval veličastne lastnosti božje. Njegov um je znal brati tudi iz najmanjše stvarice lepoto, modrost in vsemogočnost velikega Boga in njegovo srce se je vnelo v občudovanju in ljubezni zanj. H kakemu občudovanju in hvaležnosti te more šele naravnost siliti največji umotvor božje modrosti in ljubezni, presveta mašna daritev, s katero je Vsemogočni takoreč izčrpal vse popolnosti? Ne boš li vzkliknil: »Kaj je človek, da se ga spominjaš, . . .? Zares, velika so tvoja dela, o Gospod, vse si naredil z modrostjo!« Mar li ne bo ogenj božje ljubezni, ki použiva presvete dari na oltarju, ogrel tudi tvojega srca k nasprotni ljubezni in hvaležnosti? Toda pomni: ta hvaležna ljubezen ne sme biti le mimogredoča, obstoječa iz trenutnih občutkov, tudi je ne smejo izpodrinuti misli in želje; biti mora obstoječa ter obroditi stalne in trajne sadove bogoljubnega življenja. Iz hvaležnosti za daritev sv. maše obnovi krstno obljubo ter prisezi Kristusu vnovič zvestobo do smrti; tvoje mišljenje naj se strinja z mišljenjem Kristusovim; živi po njegovem zgledu. Potem bosta greh in svet izgubila ves vpliv do tebe. Da boš pa mogel to izvesti, ti pomaža Kristus, ako ga prosiš; kot nebeška hrana in »kruh močnih« ti bo utrdil voljo, da boš pogumno izvršil svoj sklep. Tako boš ustregel zahtevi božji, ki veli: »Bodite popolni, kakor je vaš Oče v nebesih popoln.« Od dne do dne boš svetejši in popolnejši. Zato ne zamudi noben dan sv. maše. Pri vsaki sv. maši pa ponavljaj zgoraj navedene sklepe ter se krepčaj s kruhom iz nebes. Tam v večnosti, ko boš v gledanje božje lepote in njegovih lastnosti vtopljen užival nebeško veselje, boš hvalil na veke Boga za neprecenljivi dar sv. maše, ki ti je pripomogel do tolike sreče.

»O, vi angeli Gospodovi, ki ob času svete daritve strmeč obkrožujete oltar ter zrete neprestano v žarno božjo lepoto, učite me ceniti in nadvse na svetu ljubiti daritev sv. maše, ki bodi življenje mojega življenja.«
Amen.

Fr. Rihar.

Trinajsta nedelja po binkoštih.

1. Kako in za kakšno plačilo naj služimo Bogu.

(Govor za praznik sv. Lavrencija.)

Ako kdo meni služi, naj za menoj hodi, in kjer sem jaz, tam bo tudi moj služabnik.
Jan. 12, 26.

Ker imajo, kakor znano, vsi zemeljski vladarji in mogočnjaki krasno dvorjanstvo in hočejo, da jim strežejo imenitne osebe, tedaj si lahko mislimo, kako neprimerno večje in lepše dvorjanstvo mora imeti šele Bog, proti kateremu so vsi kralji

in cesarji le ubogi zemeljski črviči. Vsi angeli so božji služabniki, piše sv. Pavel (Prim. Hebr. 1, 14.). Po nauku sv. Tomaža je število angelov toliko, kakor število peska ob morju. V resnici velik vladar je torej Bog, kateremu tako mnogoštevilni nebeški knezi služijo in ga noč in dan molijo.

K nebeškemu dvorjanstvu pa spadajo tudi neštevilske svete duše, ki so na zemlji zvesto in goreče služile svojemu Bogu. Sv. Janez pravi, »da je videl veliko trumo, iz vseh narodov in rodov in ljudstev in jezikov, katere nihče ni mogel prešteti« (Skriv. raz. 7, 9.). V tem številu izvoljenih služabnikov božjih je mnogo tisoč svetih zakonskih, mnogo tisoč svetih vdov, mnogo tisoč svetih spoznavalcev in spoznavalk, ki so na zemlji iz ljubezni do Boga ostro in spokorno živeli ter zato prejeli krono večnega življenja. Med vsemi temi se pa svetijo, kakor solnce med zvezdami v rajski lepoti sveti mučenci, ki v dokaz svoje ljubezni do Boga niso darovali le svojega premoženja, ampak so prelili zaradi Boga tudi svojo lastno kri.

Povzdignite danes, dragi v Kristusu, svoje oči proti nebu in glejte v duhu kronanega sv. Lavrencija. O kako stanovitno in goreče je pač on služil svojemu Gospodu in kako bogato je Bog poplačal njegovo zvestobo! Bil je zvest in vztrajen ne le v veselih in srečnih dneh, ampak tudi v ječi, v verigah do najstrašnejše smrti na ražnju. Znal bi morda kdo reči, da je Gospod pretrdo ravnal s svojim tako zvestim služabnikom. Toda čisto drugega mnenja je bil sv. Lavrencij, ki je bil prepričan, da vse muke tega sveta niso nič v primeri z večnim plačilom in niti vredne, da bi bile poplačane s tolikim veseljem v nebesih.

Mi vsi, dragi v Kristusu, hočemo biti do smrti zvesti služabniki Jezusa Kristusa. Kakšna pa naj bo naša služba, nas uči Jezus Kristus sam, kc pravi: »Ako kdo meni služi, naj hodi za menoj,« naj me posnema v mojih čednostih, kakor je to storil sv. Lavrencij. Za plačilo nam bo pa dana velika čast in slava, da bomo vedno tam, kjer je naš Gospod, namreč v nebesih.

I. Da pa bomo s tem večjim veseljem nastopili svojo službo, se moramo večkrat spomniti, da ga ni častnejšega imena na zemlji, kakor je ime zvestega služabnika Kristusovega. Če smatrajo že ničemurni svetni otroci za največjo srečo in čast, če morejo služiti mogočnim gospodom, koliko večja čast in milost mora šele biti služiti Jezusu Kristusu, neumrljivemu in najmogočnejšemu vladarju nebes in zemlje, na čegar »ledju stoji zapisano: Kralj kraljev in Gospod gospodovalcev,« kakor beremo v Skr. razod. (19, 16).

To neovržno resnico je že pred 16 sto leti globoko zapisal Sv. Duh v srce sv. Agate, device in mučenice. Kajti ko jo je deželni oblastnik Kvincijan vprašal, če se ne sramuje, ona tako

plemenitega in slavnega rodu, pripadati k sramotni krščanski veri in moliti križanega Boga? Tedaj mu je tudi v srcu plemeni družabnica Kristusova srčno odgovorila: »Motiš se, ljubi Kvincijan, če misliš, da sem osramotila svoj stan, ker sem sprejela krščanstvo; kajti vedeti moraš, da je mnogo več biti ponižna služabnica Jezusova, kakor pa vladati čez celo rimsko cesarstvo.«

V resnici torej, dragi v Kristusu, ni večjega in častnejšega imena na zemlji, kakor je ime služabnika ali služabnice Kristusove. Hotel sem vas na to le zaraditega opozoriti, da boste spoznali, kako pravično je, da ne služimo Gospodu samo tjavendan, ampak z vso mogočo zvestobo in gorečnostjo.

Kaj pa zahteva Kristus od svojih zvestih služabnikov? Jasno nam je to povedal sam božji Zveličar z besedami: »Kdor meni služi, naj za menoj hodi.« Sv. Avguštin pravi k tem besedam: »Kaj drugega pomeni, »naj za menoj hodi,« kakor da naj me posnema v mojih čednostih.« Kaj bi rekli o vojaku, ki bi se sramoval svoje vojaške obleke? Bi li mogli reči, da zvesto in vdano služi svojemu vladarju? Nikakor ne. Ravnotako tudi Kristusov služabnik ne more biti tisti, ki se sramuje Kristusove obleke.

V čem pa obstoji obleka Kristusova, katero morajo nositi vsi zvesti njegovi služabniki? Ta obleka so vse krščanske čednosti, v katere mora biti takorekoč oblečen vsak dober kristjan. »Ne v požrešnosti in pijanosti,« tako govori sv. Pavel, »ne v nečistosti in nesramnosti, ne v kregu in nevoščljivosti, temveč oblecite Gospoda Jezusa Kristusa« (Rim. 13, 13—14), t. j. oblecite njegove čednosti, da bodo pagani in Judje iz vašega lepega življenja spoznali, da niste več služabniki satana, ampak da ste postali po sv. krstu pravi njegovi posnemalci. Kakor iz obleke služabnika spoznamo njegovega gospodarja, pravi sv. Krizostom, tako se mora pravi kristjan po svojih čednostih poznati in razlikovati od vseh drugih. Ni zadosti, dragi v Kristusu, da so samo vaša imena zapisana v krstnih knjigah, to vas še ne naredi kristjanov, ampak potrebno je predvsem, da lepo krščansko živite.

Si li morete misliti kaj bolj nasprotnega, kakor če je Gospod čist, služabnik pa vdan mesenosti? Ali če je Kristus krotak kakor jagnje, ljubezniv kakor golob, njegov hlapec pa jezi vdan kakor tiger ali zbadljiv kakor stekel pes? Ali če je Gospod zmeren, njegov služabnik pa vedno pijan? Od takega hlapca bi lažje rekli, da je oblekel hudobnega duhá kakor pa Kristusa, kajti iz njegovega obnašanja bi ne mogli sklepati, da je služabnik Kristusov, ampak le, da je suženj satanov.

V posvetni zgodovini večkrat beremo, da so služabniki iz ljubezni do svojih gospodarjev posnemali celo njihove telesne napake in si šteli to celo v čast. Tako n. pr. se je Karizof vsakemu smejal, ker je njegov gospodar, sicilski kralj Dioniz, imel

vedno smehljajoč obraz. Filip, kralj macedonski, je imel na dvoru lizuna, ki je šepal le zato, ker je imel njegov kralj eno nogo malo pokvarjeno.

Naš Gospod Jezus Kristus ni imel nobene napake ne na telesu ne v vedenju. Brez vsake skrbi ga torej lahko posnemamo v vsem njegovem dejanju in nehanju. Posebno pa hoče, da ga posnemamo v čednostih, ki jih je on posebno ljubil na zemlji. Kar je rekel svojim apostolom pri zadnji večerji, to je rekel tudi nam vsem: »Zgled sem vam dal, da kakor sem jaz vam storil, tudi vi storite« (Jan. 13, 15.).

Vedno sem živel v miru, tako nas nagovarja Kristus, nobenega nisem sovražil, za svoje najhujše sovražnike sem molil, nikdar se nisem maščeval, ampak vedno hudo z dobrim povračeval. Tako delajte tudi vi, če hočete biti moji zvesti služabniki.

Bil sem ponižen celo svoje življenje, in sicer do sramotne smrti na križu. Nobenega čudeža nisem storil, da bi me ljudje hvalili, ampak vedno sem skušal s svojimi deli dopasti le svojemu Očetu. Tako delajte tudi vi!

Prostovoljno sem si izbral življenje polno križev in težav. Vedna preganjanja in največje muke sem prenašal z nepremagljivo potrpežljivostjo ter jih daroval Očetu za zveličanje ljudi. Delajte tako tudi vi!

Zaničeval sem dobrote tega sveta in srca nisem navezal na nobeno zemeljsko stvar in vendar sem bil vedno usmiljen do ubožcev in sem jih večkrat nasitil. Delajte tako tudi vi! Taka je moja obleka, taka mora biti tudi vaša, če hočete biti moji zvesti služabniki.

Poglejmo pa sedaj nekoliko, kako zvest posnemalec Kristusov je bil naš mučenec sv. Lavrencij! Posebno se je odlikoval v krščanski krotkosti in ljubezni do svojih sovražnikov. To je prva njegova čednost. On je dobro vedel, da je ta ljubezen najgotovejše znamenje pravega služabnika Kristusovega. Naj so ga še tako mučili, niti mislil ni na maščevanje, temveč je še zanje molil, jim želel vse dobro ter jim iz srca odpustil. Nič manj ni bil podoben svojemu Gospodu v krščanski ponižnosti in zaničevanju zemeljskega bogastva. Da bi ga odvrnil od Boga, mu je paganski sodnik obljudil velike službe in bogastva, toda ubogi in ponižni Jezus je bil sv. Lavrenciju ljubši, kakor cel svet z vsemi svojimi častmi in bogastvom.

Znano vam je tudi, dragi v Kristusu, s kako čudovito potrpežljivostjo je po zgledu svojega Gospoda prenašal vse grozovite muke in bolečine na razbeljenem ražnju; omenim naj le, da je sv. Lavrencij smätal za svojo največjo čast, biti v vsem podoben svojemu Zveličarju in zanj kakor hlapec za svojega Gospoda dati svoje življenje. Pač je moral imeti trdno in glo-

boko v srcu zapisan nauk Jezusov: Ako kdo meni služi, naj hodi za menoj in naj posnema moje čednosti.

Da bomo pa tudi mi, dragi kristjani, ravnotako zvesti služabniki Jezusa Kristusa in mu stanovitno do konca služili, hočemo zdaj premisliti, kakšno plačilo je Kristus svojim učencem obljubil in ga bo brez dvoma tudi dal.

II. Ubožni in mali gospodarji ne morejo svojim hlapcem plačati posebno velikega plačila, če nččejo sami obubožati. Vsi zemeljski vladarji in velikaši so v primeri z Bogom tudi ubožni, ker tudi oni dobijo vse le od Boga in ne morejo razpolagati z neizmernim bogastvom. Edinole neskončni Bog, ki sam ničesar ne potrebuje, more in hoče vsako še tako majhno delo, zaradi njega storjeno, z neizmernim večnim plačilom povrniti.

Kakšno pa bo to plačilo, dragi poslušalci? Poslušajte in čudite se nad tem, kar obljubuje Gospod v sv. evangeliju za god sv. Lavrencija vsem svojim zvestim služabnikom: »Kjer sem jaz, tam bo tudi moj služabnik.« Te besede razlaga sv. Krizostom takole: »Jaz sem zdaj v nebesih, v kraju neskončnega veselja in večne blaženosti, v kraju, kjer ni nič hudega, ampak vse mogoče dobrote skupaj, v ravno teh nebesih in tem kraju neskončnega veselja bodo celo večnost tudi moji zvesti služabniki.« To bo torej plačilo, katerega bomo uživali na onem svetu.

Tako svet ne plačuje in tudi ne more plačevati, če bi mu tudi kdo služil noč in dan. Ker kdaj je bilo še slišati, da bi bil kak grof svojega še tako zvestega služabnika s tem poplašal, da bi ga storil deležnega istega bogastva, časti in veselja, katerega uživa on sam? To je naravnost nezaslišano. In tudi če bi se zgodilo, bi bila vendar sreča takega služabnika le kratka in časna ter bi se niti primerjati ne dala z neskončnim in večnim plačilom služabnikov božjih.

Vincenc Belnaški pripoveduje (in Speculo) o nekem hlabrem vojaku, ki je dolga leta zvesto služil svojemu grofu, da je naposled smrtno zbolel in imel redko čast, da ga je obiskal grof sam. Med pogovorom reče grof svojemu služabniku, naj ga prosi kar hoče, vse mu hoče dati. »Moj gospod,« odgovori vojak, »za vso zvestobo, s katero sem vam služil 30 let, želim le, da bi mi moje življenje za nekaj mesecev podaljšali.« »Oh, preljubi prijatelj,« odvrne grof, »tega ti ne morem storiti, življenje in smrt sta v roki vsemogočnega Boga.« »Tedaj pa prosim,« reče dalje bolni služabnik, »da bi mi vsaj nekoliko polajšali velike bolečine.« »Tudi tega ti ne morem storiti,« odgovori grof, »to more le Bog in zdravniki.« Konečno je bolnik prosil grofa, naj bi bil vendar toliko prijazen, da bi mu za prvo noč po smrti preskrbel dobro prenočišče. In ko je grof v znamenje svoje nezmožnosti zmignil z ramo, tedaj se obrne hlapec k okolu stoječim in reče: »Glejte, zvešto sem služil svojemu gospodu, in kako slabo me je na koncu mojega življenja poplašal. Zato vam svetujem, da se zmodrite vsled moje nesreče in služite

predvsem tistemu Gospodu, ki more svoje služabnike časno in večno osrečiti.«

Ta Gospod, predragi moji, ni nihče drugi kakor tisti, ki je rekel: »Kdor meni služi, naj hodi za menoj in kjer sem jaz, tam bo tudi moj služabnik.« Kristus Jezus, naš Zveličar, je tisti, ki ne samo more in hoče svoje služabnike časno in večno osrečiti, ampak jim je tudi obljubil, da bodo na veke pri njem deležni vsega njegovega bogastva, časti in veselja. Kakor je Faraon svojega zvestega služabnika Jožefa postavil čez vse svoje premoženje in čez celo kraljestvo, tako da je bil Jožef, četudi ne po imenu, vendar v dejanju, kralj in Gospod celega Egipta, ravnotako obljubuje tudi Kristus svoje zveste služabnike postaviti čez vse svoje nebeško kraljestvo, kjer bodo z njim na veke vladali in kraljevali. »Čez vse svoje premoženje ga bo postavil,« pravi Gospod sam. (Mat. 24, 47.)

To, predragi moji, naj nas vzpodbuja, da se bomo v prihodnje popolnoma odpovedali svetu mesa in hudobnemu duhu in tako služili z dušo in telesom edino Gospodu Jezusu Kristusu. In če bomo temu Gospodu zvesto do konca služili, tedaj bo Bog tudi vsakemu izmed vas zaklical iste besede, kakor jih je rekel sv. Lavrenciju: »Pojdi v veselje svojega Gospoda.« Amen.

Po Venedien (III. Dom.) — A. T.

2. Zahteve dobre spovedi.

Pojdite in izkažite se duhovnom!
Luk. 17, 14.

»Pojdite in izkažite se duhovnom,« tako vелеva Gospod v današnjem evangeliu deseterim gobovim na telesu. Kristjan, ki ima smrtne grehe, je pa gobov na duši. Tudi njemu velja Jezusov ukaz, da se mora izkazati duhovnom. Toda kaj pomenijo zanj te besede? Duhovnom se izkazati pomeni v novi zavezi, duhovniku docela odkriti svoje dušno stanje, kar najpopolneje obtožiti se svojih grehov ali opraviti dobro spoved.

A kdaj je spoved res dobra in vredna? Tedaj, o kristjan, če se speveš: 1. vseh svojih grehov, 2. natančno in 3. odkrito srčno. — To so trije pogoji dobre spovedi, katere vam danes, dragi verniki, nekoliko pojasnim v svojem govoru.

I. Kdor hoče opraviti dobro spoved, se mora obtožiti vseh svojih grehov; vseh namreč, katere je storil od svoje zadnje veljavne spovedi, vseh, katerih se ni izpovedal še nikoli in vseh, o katerih opravičeno dvomi, če se jih je že izpovedal kdaj.

Ta dolžnost obtožbe velja pa le ozir smrtnih grehov, preljubi v Gospodu, ne pa tudi ozir

odpustljivih pregreh, ki nas ne izključujejo iz milosti božje in se nam morejo odpustiti po drugi poti, kakor uči tridentinski cerkveni zbor. Kajti spoved je postavljena od Kristusa zlasti v ta namen, da doseže grešnik po zakramentalni odvezi zopet prijateljstvo božje, katero je izgubil z grehom. Četudi pa ni potrebno izpovedati se malih grehov, je vendar koristneje in varneje to storiti, ker marsikdo vsled kaznivredne lahkomišljenosti ali nevednosti po lastni krivdi v mnogih slučajih ne razločuje med odpustljivim in smrtnim grehom. Kakor pa ne smemo biti v tem oziru prepovršni, tako tudi ne prebojazljivi. Drugače je seveda, kar se tiče smrtnih grehov. En sam velik greh zamolčati iz lastne krivde je toliko, kot nobenega se ne izpovedati, zakaj ne odpusti se drug brez drugega. Ali se nam odpuste vsi hkrati ali pa nobeden; dokler imamo vedoma le enega na sebi, dotlej smo obteženi še z vsemi drugimi.

Res je, da se moramo pri spovedi obtožiti le tistih smrtnih grehov, ki smo jih storili po svoji dobri spovedi, kajti nihče ni dolžan izpovedati se greha in biti od njeга odvezan več nego enkrat. Toda če se spomnimo že prej storjenega, pa iz pozabljivosti ne še izpovedanega greha, da celo, ako bi le dvomili po pameti, smo se ga li že kdaj izpovedali, se ga moramo obtožiti pri prihodnji spovedi, ker smo dolžni za zveličanje storiti, kar je varnejše. Kaj naj povem pa onim, ki zamolče pri spovedi smrten greh namenoma? Reči jim moram: boljše nobene spovedi, nego božjeropno. A ker spoved mora biti, jo opravljajmo, opravljajmo pa dobro!

II. Druga zahteva dobre spovedi je, da se treba obtožiti vseh smrtnih grehov natančno.

Kdaj pa je spoved natančna? Takrat, če se izpovemo okoliščin in števila smrtnih grehov.

So gotove okoliščine, vsled katerih postane smrten greh manjši ali večji, enkrat ali večkrat. Na primer: Nezmerčnost je večinoma odpustljiv greh; če si pa kdo z njo vedoma zelo škoduje v telesnem oziru, je smrten greh. Treba se je torej te okoliščine izpovedati. — Navadna laž ni velik greh; ako ima pa bližnji vsled nje veliko škodo, se mora to pri spovedi razodeti, ker je v tem slučaju smrtno pregrešna. — Če kdo izvrši večjo tatvino, se smrtno pregreši enkrat; ako jo izvrši pa v cerkvi, stori dvakraten smrten greh, ker to ni samo tatvina, ampak tudi božji rop. Z enim samim dejanjem sta storjena torej dva smrtna greha, katera oba treba povedati pri spovedi s tem, da se naznani poleg predmeta tudi kraj tatvine. — Pravitako je glede na druge grehe. Poleg nečistosti nastopi hkrati lahko še pohujšanje, prešestvo, krvoskrunstvo, poleg laži obrekovanje, krivo pričanje, poleg nezmerčnosti prelom postne postave, poleg prestopa ene zapovedi hkrati prelom še druge. Kdor n. pr. bližnjemu resno želi smrt, zelo greši zoper peto božjo zapoved; kdor pa isto želi staršem, greši obenem tudi zoper

četrto božjo zapoved. Ali: kdor med letom nevredno prejme sv. obhajilo, se smrtno pregreši zoper prvo božjo zapoved; kdor pa zakrivi božji rop o velikonočnem času, greši hkrati tudi zoper četrto cerkveno zapoved. — Iz tega razvidimo, da je po božji naredbi sami ukazano, kakor pravi tridentinski cerkveni zbor, izpovedati se vseh okolnosti, ki izpremene vrsto greha ali naredbe iz sicer malega greha smrten greh. In razen teh okoliščin treba povedati tudi tiste, katere mora spovednik vedeti, da more prav presoditi dušno stanje izpovedanca, kakor n. pr. bližnjo priložnost, staro grešno navado itd. Le tako je potem spoved v tem pogledu popolna.

Nadalje smo dolžni obtožiti se ne samo gotovih, ampak tudi negotovih, dvomljivih grehov. Kdor ne vé, ali je storil greh gotovo, naj se ga izpove kot dvomljivo storjenega. Kakor se spoznamo pri skrbnem izpraševanju vesti krive pred Bogom, tako se moramo tudi obtožiti.

Slednjič moramo pri spovedi navesti tudi število posameznih smrtnih grehov. Ne zadošča n. pr. povedati: Po lastni krivdi sem opuščal zapovedano nedeljsko službo božjo, ampak treba tudi pristaviti, kolikokrat. Kajti le na ta način so spovedani vsi smrtni grehi, ako se pri vsakem navede tudi število.

Toda kako redkokrat naznani spovedanec število grehov in kako marsikateri se celo zadovolji, obtožiti se s splošnimi izrazi! In če ga spovednik vpraša po številu grehov, dobi navadno za odgovor: Ne vem. Zakaj ne vé? Zato, ker si ni dovolj skrbno izprašal vesti in je prišel vsled tega premalo pripravljen k spovedi. Moj Bog, redkokrat priti k spovedi, pa še takrat nepripravljen, kako naj bo taka spoved dobra?

III. Naposled, dragi kristjani, moramo izpolniti pa še tretji pogoj dobre spovedi. In ta je, da se grehov obtožimo tudi vseskozi odkritosrčno.

Kaj se pravi, verni poslušalci, biti odkritosrčen? Beseda sama pove, da to pomeni svoje srce odkriti, vse, kar je v njem skritega, razodeti, nič zadržavati, nič zavijati, nič tajiti, nič zamolčati. Res ne smemo svojega srca po opominu sv. pisma vsakomur odkrivati in tudi naravna previdnost nam tako veva. Toda ta opomin velja le izven spovedi; v zakramentu sv. pokore pa moramo biti docela odkritosrčni.

Nič ni tako potrebno kot ta odkritosrčnost. Kajti kaj je spoved? Ni li skesana obtožba samega sebe v vseh potrebnih posameznostih? Grešnik ne more iti z drugim namenom k spovedi, nego da se kot slab človek obtoži vseh, tudi najskrivnejših grehov, zakramentalnemu sodniku, ki kot človek ne more videti nikomur v srce. Kako drugače naj je spoved sicer spoved? Pa koliko napak, velikih napak se stori zoper potrebno odkritosrčnost! Marsikateri govore nalašč prav tiho, nerazločno ali naglo, samo da bi jih ne razumel spovednik. Drugi povedo le

male grehe, s smrtnimi pa čakajo, da bi jih spovednik vprašal po njih. Koliko jih je nadalje, ki vedno menjavajo spovednika iz prevare, da bi ne zapazil njih stare grešne navade! Mnogo jih je tudi, ki namenoma iščejo spovednika, o katerem menijo, da veliko ne vpraša in govori, ampak naglo odveže. Same n-pake, dragi verniki, zoper odkritosrčnost! Kristjan, česar se hoté tako izpoveš, da te ni mogel razumeti spovednik, je neizpovedano, je zamolčano, odveza je neveljavna, spoved nevedna. Vedi, da spovednik prav nič ne želi izvedeti tvojih grehov, ampak izpolnjuje le težko dolžnost, ko posluša tvojo obtožbo.

Da bo torej, ljubi kristjani, vsaka vaša spoved vedno dobra in kolikor mogoče popolna, izpolnjujte vestno njene tri zahteve: obtožujte se vseh grehov, obtožujte se natančno in obtožujte se odkritosrčno! Le taka spoved je zveličavna sprava z razžaljenim troedinim Bogom. Amen.

Po P. R. Graserju O. S. B.: K. Čik.

Praznik Marijinega vnebovzvetja.

1. Marija, zavetnica srečne smrti.

Draga je pred Gospodovim obličjem
smrt njegovih svetih. Ps. 115, 6.

Veliki Šmaren, velika gospojnica ali kakor drugod tudi pravijo, velika maša — je praznik, ki obsega tri dogodke ali trojno skrivnost o Mariji Devici in božji Materi: Prvič smrt Marijino, drugič njeno vnebovzvetje z dušo in s telesom, tretjič njeno kronanje v nebesih kot Kraljice nebes in zemlje. Pomudimo se nekoliko pri prvem dogodku.

»Draga je pred Gospodovim obličjem smrt njegovih svetih.« Najsvetejši bitji na zemlji sta bila Jezus in Marija. Zato je tudi njuna smrt bila najdražja pred obličjem nebeškega Očeta. Jezus je s svojo smrtjo odrešil vesoljni svet. Marija je bila priča tega najiminitnejšega dogodka za stvarjenjem sveta. Stala je junaško, močnodušno na gori Kalvariji, popolnoma vdana v božjo voljo. Zato je zaslužila posebno milost, da je pomočnica, zavetnica umirajočih. Ko se je napolnila mera njenih zaslug na zemlji, je umrla tudi ona, pa ne vsled kazni za greh, kakor drugi ljudje, ampak vsled naravnih lastnosti svojega telesa, in smeli bi reči, iz ljubezni do Boga, ker je v vsem hotela posnemati Jezusa, svojega božjega Sina.

Tudi za nas vsakega pride ura ločitve s tega sveta. Ako smo v življenju vedno potrebni Marijine pomoči, koliko bolj šele nazadnje, ob tisti za vso večnost odločilni uri! In Marija, naša Mati, je tudi pripravljena nam tedaj pomagati, zlasti še, ako smo njeni zvesti in vneti častilci.

Da se bomo še bolj zaupljivo in goreče obračali na Marijo kot zavetnico, pomočnico za srečno zadnjo uro, preudarimo sedajle, kako potreben je človek na smrtni postelji Marijine pomoči in kako jo ona tudi deli.

Marija, naše pribežališče, prosi za nas!

Milosti, katere Marija svojim umirajočim otrokom nakloni po svoji priprošnji pri Bogu, so mnogotere in velike. Da jih moremo bolj oceniti, treba, da se ozremo na smrt samo. Poglejmo, kaj je smrt, kako bridka in grenka je smrt.

1. Kaj je smrt? Grški modrijan Aristotel je rekel, da je smrt nekaj, kar je najstrašnejše. Sv. Janez Krizostom pravi, da je ta nevernik resnično in resničnejše povedal kot je sam menil. Kaj je torej smrt? Smrt je ločitev duše od telesa. Človek mora torej ob svoji smrti zapustiti en del samega sebe — t e l o, tisto telo, katero je v življenju tolikokrat preveč ljubil ter zlorabil v greh. »Prah si in v prav se povrneš,« je rekel Bog Adamu (I. Moz. 3, 19). »Vzemi zemlja, kar je tvojega,« reče namestnik božji ob odprtem grobu, kamor polože mrtvo truplo, da segnije ter razpade v prah. Čez desetletje je samo še kaka kost nestrohnjena, in spet desetletje — pa je vse telo prah, zemlja. Človeka, ki mislil, da je on še daleč od tega, to plaši in pretresa, kaj šele človeka, ki vé, da se bo v nekaj urah grob zanj odprl in zaprl!

Ob tej ločitvi pa se mora človek ločiti tudi od vsega, kar mu je bilo doslej ljubo in drago, na kar je najbolj mislil, na kar je bil le preveč navezan s svojim srcem, za kar se je vse dni trudil in skušal ohraniti; vse to mora ob smrti zapustiti. Zapustiti mora hišo, če jo je imel, zapustiti polja in travnike, zapustiti vse bogastvo, vse časti, vse radosti, vse prijatelje in sorodnike; ločiti se mora od žene, od otrok, od staršev, od vse družine. »Kakor je nag prišel, ravno tako pojde, in nič od svojega dela ne ponese seboj,« pravi modri Salomon (5, 14). Zares »prav revna slabost! Kakor je prišel, tako se bo vrnil,« vzklikne svetopisemski pridigar (5, 15). V tistem trenutku se odpró umirajočemu duhovne oči in vidi, kako ničemurno je vse na svetu. Podoben je v gotovem oziru krtu, kateri ima mrtev oči odprte, zaprte pa je imel, ko je ril po zemlji, ter jih je naglo zatisnil, ako je prišel na svetlobo.

Če vzamemo v poštev tudi bolečine, ki spremljajo umirajočega, moramo pač reči, da smrt človeka siloma raztrga na njegove dele, oziroma iz njegovih delov telesa in duše. Kako neumno mislijo in se tolažijo tisti, kateri odlašajo pokoro, odlašajo dobro spoved, vesoljno ali dolgo spoved na smrtno posteljo! Kolika predrznost, če se hoče kdo poboljšati šele tedaj, ko ga bo vse neizmerno bolelo, a pri tem še ne more vedeti, ali bo imel tudi dovolj časa in priložnosti.

Najstrašnejša pri vsem tem pa je ne gotovost usode, o kateri odloči smrt za vse veke. Zato ni čuda, da so trepetali ob tej misli celó svetniki in pobožni služabniki božji. Sv. Pavel, apostol vesoljnega sveta, je zapisal sam o sebi to-le izpoved: »Nič sicer nimam na vesti; toda v tem nisem opravičen; Gospod pa je, kateri me sodi« (I. Kor. 4, 4). Strašne in plašne so besede prvaka apostolov, sv. Petra, v njegovem prvem listu. Kaj pravi? »Če bo pravični komaj zveličan, kje se bo hudobni in grešnik pokazal?« (4, 18.) Res je, mi moremo in moramo imeti zaupanje, gotovosti pa nimamo take, da bi se nam ne bilo treba nič bati. Saj ima tudi pravični kristjan še male madeže na sebi, za katere se ima spokoriti v vicah. In oženj v vicah tik pred smrtjo dosti bolj opláši človeka kakor sicer. Zakaj tam kaznuje Bog kot oster sodnik, medtem ko je tu še vedno najboljši oče, akoravno primoran kaznuje, da bi rešil otroka ter mu prizanesel onstran groba. Sveta Cerkev nas uči, da se z dobrimi deli more ubogim dušam iz vic pomagati, toda koliko je dedičev, ki za svoje rajne nič ali skoraj nič ne storé!

Slednjíc pridejo še izkušnje in napadi hudobnega duha, sovražnika božjega in sovražnika našega zveličanja. Satan vé, da smo zanj vekomaj izgubljeni, ako mu uidemo v tem trenutku, in da smo za vselej njegovi, ako on zmağa v našem zadnjem boju. Da bi znašal svojo jezo vse veke nad nekdanjimi lepimi podobami božjimi, zağanja se toliko nevarnejše v dušo, ker ima angélski razum ter pozna vsako človeško srce iz dolgoletnih napadov, po katerih presoja slabost človekove volje. Teğa izkuša na ta način, drugeğa na drug način, teğa z obupnostjo, drugeğa s predrznim zaupanjem prevariti ter Bogu odtrgati.

Ob taki in toliki sili pač ubogi umirajoči človek neizrečeno potrebuje nadnaravne pomoči, pomoči od zgoraj. In more jo dobiti po Marijini priprošnji.

2. Ko je prišel na smrtno posteljo rimski cesar Septimij Sever, vzkliknil je žalosten: Bil sem v posesti največjega cesarstva na zemlji, bil sem vse, kar more biti umrljiv človek, a sedaj mi ne ostane nič, kar bi me moglo potolažiti.

O ljubi kristjani, kako drugače pa se lahko počuti živoveren katoličan in častilec Marijin; saj je ona naša pomočnica in naša tolažnica; sveta Cerkev jo imenuje »vrata nebeška«. In če ona v svoji brezmejni, nepremagljivi ljubezni skrbi za nas v življenju tolikokrat celó nenaprošena, ali bo mogla svoje zveste otroke zapustiti v tisti najhujši stiski poslednje ure?

In zares! Marija a) osladi svojim častilcem grenkobo zadnje ure. Pa kako? S tem, da jim olajša ločitev od vsega pozemelskega. Na njeno priprošnjo jih milost božja razsvetli, da svoje srce prav lahko odtrgajo od teğa sveta, na katereğa kot dobri otroci Marijini že itak niso bili posebno navezani.

Tudi krivičnega blaga nimajo, ki bi ga morali vrniti, sicer bi ne bili prijatelji božji in Marijini.

Pobožni in jako učen P. Suarez je bil tako velik častilec Marijin, da je večkrat rekel: »Za vrednost in zasluženje ene same češčenamarije sem pripravljen dati vso svojo učenost.« Ob svoji smrtni uri pa je dejal: »Nikoli bi ne bil verjel, da je smrt tako sladka.« Sv. Hieronim je veselojasnega obraza rekel tistim, ki so stali okoli njegove smrtno postelje: »Ali mi vi sporočate, da imam odpotovati? Bog vam povrni to veselo sporočilo! Bratje, čujte in molite, in izkusili boste, kako sladko je umreti, če se je človek učil pravično in sveto živeti.«

b) Marija svojim zvestim častilcem izprosi na smrtni postelji tudi potrpežljivost in vdanost v voljo božjo v vseh bolečinah, kakor tudi močnodušnost v smrtnem boju.

Gotovo ste že kdaj slišali o sv. Lidvini, ki je 38 let na svoji bolniški postelji najhujše bolečine prenašala z angelsko potrpežljivostjo. Imela je gnojne otekline, peklo jo je okrog života, izgubila je vid, boleli so jo zobje, vrat, glava, želodec ni prenašal hrane, skozi sedem let je mogla zganiiti samo z glavo in levo roko, druge ude ji je pokvarila udnica. Bog je tako hotel tej pobožni častilki svoje svete Matere mučeniško krono v nebesih pripraviti.

c) Marija pomaga svojim pobožnim otrokom premagati hudobnega duha.

Cesar Maksimilijan je imel knjižico z naslovom: Umetnost srečne smrti. Knjižica je bila vsa poslikana s podobami umirajočih in na vsaki je bil satan, zraven v tolažbo pa tudi Marija. Ona je tisti žena, ki stoji kači na glavi, in torej pač ne bo pripustila, da bi se njen zvesti častilec pogreznil v peklensko žrelo. Sv. Hieronim pravi: »Naša nebeška Mati nam z materinsko ljubeznijo stoji na strani v zadnji sili in nam pomaga se bojevati.«

d) Slednjič pomaga Marija tudi s tem, da svojim otrokom izprosi milost pravega kesanja in prejem svetih zakramentov za umirajoče.

Sredi preteklega stoletja je živel v Švici pobožen kmetovalec, ki je vsak dan molil za to, da bi pri njegovi smrti bil mašnik Gospodov navzoč. Marija mu je naklonila to milost, katere se je storil vrednega tudi s tem, da je vsakega duhovnika visoko spoštoval kot služabnika božjega. Ravno je bilo šestnajst duhovnikov pri ondotnem dušnem pastirju na cerkvenem zborovanju, ko pokličejo tega duhovnika k umirajočemu kmetovalcu. Vsi navzoči mašniki spremljajo z gorečimi svečami Najsvetejše k bolniku in molijo pri njem do zadnjega zdihljeja njegovega. Namesto enega jih je imel sedemnajst ob svoji smrti okrog sebe. Njegovo molitev je Bog uslišal kaj bogato.

Zgodilo se je katerikrat bogoljubnim častilcem Marijinim, da so ob svoji smrtni uri videli celò nebeško Kraljico pred

seboj. Tako je n. pr. svetemu siromaku Feliksu a Kantalicio Marija sama naznanila, da bo umrl binkoštni ponedeljek, kar se je tudi zgodilo.

Preblažena Devica se je prikazala leta 1566. kapucinu Jakobu iz Nurzije na smrtni postelji. Ob njenem pogledu je ves zavzet zaklical: »O tisočkrat preblažena Devica, ti preslavna Devica, ti najčistejša vseh devic! Kako milostna si, da me prideš obiskat! Kako me počasti tvoj prihod pri meni!« In obrnivši se do svojih sobratov okoli sebe reče ves razradošen: »Tukaj-le je ona! Tukaj-le zmagoslavna Kraljica nebeška! Tukaj-le je, po me je prišla, da me povede v preddvor svetega mesta božjega!« Nato umrje v miru Jezusa in Marije.

In ravno v jutru današnjega praznika leta 1568. je tudi po Mariji dosegel sveti mladenič Stanislav Kostka, kar je želel najsrčneje, namreč blaženo smrt s križem, rožnim vencem in podobico Marijino v rokah, da bi njen visoki praznik obhajal že v nebesih.

Preljubi v Gospodu! Smrtna kosa je vsakemu nastavljena, smrtna sila je grozna, potreba pomoči nezrečeno velika.

Leta 1884. je prišel na smrtno posteljo mladi, lahkoživi princ Aleksander holandski in klical je v svoji poslednji uri: »Pomagajte, pomagajte!« Pa kdo naj mu pomaga? Okrog njega so stali brezverski prostozidarji, zagrizeni svobodomiselci, ki so se v svoji domišljavosti oprostili večnih resnič, ne verujoč v posmrtno življenje. Katoliška Cerkev, ki bi mu mogla pomagati, mu je bila znana le po imenu, Marije, nebeške Matere, ni poznal. Tako je moral mladi prestolonaslednik umreti — brez pomoči.

Mi pa kot pravoverni katoliški kristjani vemo, odkod nam prihaja pomoč ne le v težavah slehernega dne, ampak tudi v najhujši sili zadnjega boja. Prepričani smo, da nam Marija, naša usmiljena nebeška Mati, more in hoče pomagati v srečno večnost. Zato pa bodimo tudi dobri njeni otroci, varujmo se žaliti njenega božjega Sina in našega Sodnika, obžalujmo svoje prejšnje grehe in vsak dan ji povečkrat priporočajmo najvažnejše opravilo našega življenja — pripravo na srečno smrt, proseč: »Sveta Marija, Mati božja, prosi za nas grešnike sedaj in ob naši smrtni uri!« Amen.

Val. Bernik.

2. Marijin slavospev: Magnificat.

(Govor delavskim društvom na Sveti gori pri Gorici.¹)

Moja duša povelečuje Gospoda in
moj duh se veseli v Bogu, mojem Zve-
ličarju. Luk. 46, 1.

Sveti evangelij nam pripoveduje, da se je Marija po angelovem oznanjenju podala v gore k svoji sorodnici Elizabeti, da bi se tam ž njo veselila velike sreče, ki jo je doletela. Marija je imela v gorah svoje sorodnike, h katerim je rada zahajala, Marija je hotela v gorah pri sorodnikih preživeti svoje naj-srečnejše dneve. Ko je prišla v judovske gore in jo je sorodnica Elizabeta pozdravila kot Mater božjo, tedaj je dala duška svojemu veselju v besedah, ki se glasijo ko najkrasnejša pesem. To pesem imenujemo slavospev Marijin ali Magnificat, ki je tako lep, da ni človeško uho še slišalo lepših besedi. Ta Marijin slavospev obsega lepoto celega svetega pisma. Vse lepe misli svetega pisma starega in novega zakona so v tem slavospevu nakratko izražene.

Predragi! Danes, ko smo zopet priromali na Skalnico, ki je izvoljena Marijina gora, hočemo premišljevati to lepo pesem, ki jo je Marija govorila v judovskih gorah pri sorodnici Elizabeti. Tudi na tej naši Sveti gori se Marija rada mudi, saj je ukazala, da naj ji tukaj hišo zidajo in jo milosti prosijo. Zato ponavlja Marija tudi na tej naši gori svojo pesem Magnificat, ko prihajajo k njej od vseh krajev pobožni kristjani. Poslušajte torej, kaj vam danes govori Marija po meni!

I. Marija izraža predvsem v tej pesmi svoje veliko veselje, ker se je Gospod milostno ozrl na njo, ki je njegova ponižna dekla. Zato pravi: »Moja duša povelečuje Gospoda in moj duh se veseli v Bogu, mojem Zveličarju, ker se je ozrl na nizkost svoje deklice; zakaj, glej, odsihmal me bodo srečno imenovali vsi narodi. Zakaj velike reči mi je storil on, ki je mogočen in sveto njegovo ime.«

To je prvi del Marijinega slavospeva. V tem delu govori Marija o sebi. Pravi, da povelečuje njena duša Gospoda in da se veseli njen duh v Bogu, Zveličarju. Marija ni povelečevala sebe. Tega veselja ni imela. Njeno veselje je bilo le v Bogu. Veselila se je sicer tudi radi velike sreče, ki jo je doletela, radi katere jo bodo srečno imenovali vsi narodi, toda njeno veselje je bilo le v Bogu. »Bog mi je storil velike reči,« pravi Marija,

¹ Govor se dá porabiti za katerikoli Marijin praznik, zlasti za praznik vnebovzetja, obiskovanja ali oznanjenja Marije Device.

»zato me bodo srečno imenovali vsi narodi.« Marija ni nič pripisovala svojim zaslugam in dobrim delom, ona se ni nič hvalila. Hvalila je Boga, ki ji je storil velike reči, ki je mogočen in sveto njegovo ime.

Pomisli, kolikokrat se ti poveljuješ in hvališ. Tega Marija ni delala. Marija je bila iz srca pobožna in ponižna, da ni mislila na svojo čast in hvalo, ampak le na čast božjo. To je prvi nauk, ki ga posnemamo iz Marijinega slavošpeva.

V tem prvem delu pravi Marija tudi to-le: »Odsihmal me bodo srečno imenovali vsi narodi.« Marija sama nas s temi besedami uči, da jo moramo blagrovati, da jo moramo častiti in hvaliti, pove pa tudi, zakaj da jo moramo častiti: »Ker ji je storil Bog velike reči.« Vsemogočni jo je izvolil za mater svojemu Sinu. Kot mati Sinu božjega je morala biti brez madeža izvirnega greha spočeta, je morala biti milosti polna, zato tudi brez vsakega greha in vedno devica. To so tiste velike reči, o katerih govori Marija, in radi katerih jo moramo srečno šteti, jo hvaliti in častiti.

V 16. stoletju, ko se je Marija na tej gori prikazala, so začeli prihajati z Nemškega lutrovci tudi v našo deželo in so oznanjevali krivo vero. Najbolj so se zaganjali v češčenje Marije Device, češ, to je malikovalstvo. Učili so, da je bila Marija grehu podvržena kakor drugi ljudje in da je torej ne smemo častiti in hvaliti. Ljudstvo se je začelo že tudi na Goriškem odvracati od katoliške vere k lutrovskim naukom, in ko bi se ne bila Marija takrat prikazala na tej gori, ne vem, ali bi se bila naša dežela ohranila v katoliški Cerkvi. Svetogorska božja pot je veliko vplivala tudi na sosednje slovenske dežele, na Tržaško, na Kranjsko, Koroško in Istro, kjer so tudi že začeli oznanjati Lutrovo krivo vero, in je veliko pripomogla, da se je med Slovenci krivoverstvo zatrlo. Zato pa moramo Slovenci še posebno Marijo častiti in hvaliti, kakor so delali v vseh časih naši očetje. Da je to češčenje Mariji in Bogu ljubo, dokazujejo Marijine besede, ki so v evangeliju zapisane: »Odsihmal me bodo srečno imenovali vsi narodi.« Te besede jasno pričajo, da se luterani motijo, ko učijo, da Marije ne smemo častiti.

Kdor hoče vedeti, kakšna je bila Marija, kaj je delala, česa se je veselila, zakaj se je veselila, naj premišluje prekrasne besede prvega dela njenega slavošpeva, ki se glasijo: »Moja duša poveljuje Gospoda in moj duh se veseli v Bogu, mojem Zveličarju; ker se je ozrl na nizkost svoje deklet; zakaj, glej, odsihmal me bodo srečno imenovali vsi narodi; zakaj velike reči mi je storil on, ki je mogočen in sveto njegovo ime.«

II. V drugem delu svojega slavošpeva daje Marija zlate nauke vsem ljudem, učeč jih, kako naj živijo, da bodo vredni božjega blagoslova in usmiljenja. Marija dokazuje na sebi, kako veliko usmiljenje izkazuje Bog od roda do roda njim, ki se ga boje, kako povzdiguje ponižne, napolnjuje ubožce z

dobrim. Bog se prevzetnežem upira, razganja napuhnjene v misli njih srca, meče mogočnejše s sedeža in pušča bogate prazne. Tako-le govori Marija: »Njegovo usmiljenje je od roda do roda njim, ki se ga boje. Moč je izkazal s svojo roko in razkropil je napuhnjene v misli njih srca. Mogočne je s sedeža vrgel in ponižne povzdignil. Lačne je z dobrim napolnil in bogate prazne odpustil.«

Te besede Marijine so program za življenje vsakega posameznika in celih narodov. Marija ne daje s temi besedami naukov le ženskemu spolu, ampak vsem ljudem. Zato je duhovnikom zapovedano, da morajo Marijin slavospev vsak dan enkrat moliti. Prav bi bilo, ko bi ga vsak človek enkrat na dan molil in premišljeval. Kdor je naročen na knjige sv. Mohorja, najde lahko ta spev v zgodbah sv. pisma. Tam najde tudi lepo razlago tega speva.

Marija pravi: »Božje usmiljenje je od roda do roda njim, ki se ga boje.« Predvsem poudarja Marija strah božji, ki je začetek modrosti. Ako hočete torej, da bodo vaše družine in vaši rodovi trdno stali, vpeljite v svoje hiše strah božji. Vzgaajte svoje otroke v strahu božjem. To je prva točka tega programa. To prvo točko je Marija posnela iz svetega pisma stare zaveze. V vseh knjigah stare zaveze se poudarja strah božji. Vidi se iz tega, kako dobro je Marija premišljevala knjige svetega pisma.

Le zapomni si dobro, kristjan, ako hočeš biti srečen, to točko Marijinega programa. Zastonj iščeš sreče in blagoslova božjega za svojo družino, za svoje premoženje, za svojo dušo in telo, ako nimaš božjega strahu in ako ne skrbiš, da bo strah božji vladal v tvoji hiši. Usmiljenje božje je od roda do roda le pri tistih, ki se ga boje.

Moč božja se kaže po njenih besedah zlasti v tem, da udarja in razganja napuhnjenec in povišuje ponižne, ki se ga boje: »Moč je izkazal s svojo roko in razkropil je napuhnjenec v mislih njih srca. Mogočne je s sedeža vrgel in ponižne povzdignil. Lačne je z dobrim napolnil in bogate prazne odpustil.«

Marija se prišteva v teh besedah med ponižne, katere je Bog povzdignil in, kar je tudi resnično bila, med ubožce, katere je z dobrim napolnil. Ob tistem času je bilo mnogo bogatih ženâ v judovski zemlji, pa nobene ni Bog izvolil za mater svojega edinorojenega Sina ko Marijo, ki je bila uboga. Mnogo je bilo takrat mogočnih vladarjev, ki so stanovali v veličastnih palačah, toda Bog jih je prazne odpustil in si izvolil rajši ubogo nazareško bajtico. Prezrl je Bog mogočne rimske cesarje in je s palico svetega križa udaril njih cesarstvo, je razkropil in razdejal,

Marija uči s tem cele narode, pa tudi vsakega posameznika, kako je treba živeti, ako se hočemo ohraniti, ako hočemo imeti božji blagoslov od roda do roda in ako nočemo, da bi nas Bog razkropil, vržel s sedeža in prazne odpustil. Podlaga naše sreče je po njenih besedah strah božji in sveta p o n i ž n o s t. To resnico bi vam lahko pojasnil in potrdil s sto zgledi iz zgodovine narodov in posameznih družin, toda zgledov ni treba, ker nam zadostujejo Marijine besede. Marija tako uči, Marija nam to priporoča.

III. V tretjem delu svojega speva razodeva Marija nežno ljubezen do svojega izraelskega naroda, ko pravi: »Sprejel je Izraela, svojega služabnika, in se je spomnil svojega usmiljenja, kakor je obljubil našim očakom, Abrahamu in njegovemu zarodu na vekomaj.« Marija se veseli, da se je Bog pred vsemi narodi usmilil izraelskega ali judovskega ljudstva in ga povišal. Zakaj se veseli? Ker je bila sama iz izraelskega ali judovskega rodu in ker je ta rod bil zvest služabnik božji. Iz tega je razvidno, da je Marija goreče ljubila svoj narod, da mu je želela dobro in se veselila njegove sreče. V tem nam je dala prelep zgled. Tudi mi moramo ljubiti svoj narod, mu moramo dobro želeli in se veseliti njegove sreče. Predvsem se moramo po Marijinem zgledu veseliti, da je naš narod katoliški, da zvesto služi Bogu, in moramo iz vseh moči delovati na to, da ostane naše ljudstvo verno, Bogu vdano, pošteno in brez greha.

Kakor je razvidno iz tega slavošpeva, je Marija rada prebirala zgodovino svojega izraelskega naroda. Zato pravi: »Gospod se je spomnil svojega usmiljenja, kakor je obljubil Abrahamu in njegovemu zarodu.« Vedela je natančno, kaj je Bog govoril očaku Abrahamu, kaj mu je obljubil. Tudi v tem jo moramo posnemati. Prebirati moramo tudi mi pridno zgodbe svetega pisma. V ta namen nam je Družba sv. Mohorja preskrbela krasno izdajo zgodb svetega pisma. To zlato knjigo jemljite večkrat v roke in premišlujte svete resnice, ki so v njej zapisane.

Marija pa nam je dala s tem še drug zgled. Ona je prebirala zgodovino svojega naroda in se je z veseljem spominjala tistih dogodkov, ki so bili Bogu v čast. Tako bi se morali tudi mi Slovenci večkrat spominjati svojih očetov, kako so živeli v starih časih, kako so sprejeli sveto katoliško vero in koliko so morali zanjo trpeti. Družba sv. Mohorja izdaja zgodovino slovenskega naroda. V njej je čitati, koliko lepega in slavnega so naši očetje storili, kako so se bojevali za obrambo svete vere, koliko so trpeli od strani krvoločnih Turčinov, v kaki nevarnosti je bila katoliška vera med Slovenci v 16. stoletju. Slovenski narod je ostal kljub velikim nevarnostim v 16. stoletju katoliški. Prav takrat, ko so začeli prihajati v naše kraje luteranski pridigarji, se je Mati božja prikazala na tej gori in je naročila pobožni pastirci Uršuli Ferligojevi iz Grgarja: »Reci

ljudstvu, naj mi tukaj hišo zida in me milosti prosi.« Vsa goriška dežela je takrat obrnila pozornost na Sveto goro in je začela še posebej častiti Marijo, prečisto Devico, v katero so se luterani najbolj srdito zaganjali. Tako se je na skalah Svete gore zaježila luteranska povodenj. Za to veliko dobroto, ki jo je Marija izkazala naši deželi, smemo po pravici obrniti nanjo besede, ki jih je ona govorila Bogu, namreč: »Naše duše se vesele v Mariji, materi Zveličarjevi, ker se je ozrla na nizkost naše domovine; zakaj, glej, od takrat nas srečne imenujejo vsi narodi; zakaj velike reči nam je storila ona, ki je mogočna in sveto njeno ime. Njeno usmiljenje je od roda do roda njim, ki se Boga boje. Moč je izkazala s svojo roko in razkropila je napuhnjene v mislih njih srca... Sprejela je naše ljudstvo, ki služi Bogu, in se je spomnila svojega usmiljenja.«

Ta prekrasna pesem, ki smo jo sedaj premišljevali, se imenuje Marijin slavošpev ali »Magnificat«. Poišči si to pesem, kristjan, ki si vpisan v Družbo sv. Mohorja, v zgodbah svetega pisma in premišluj jo večkrat. Ta pesem je za naše življenje cel program. Premišlujejo naj jo zlasti ženske in med njimi posebno društvence delavskega društva in Marijine hčere. V njej najdejo vse potrebne nauke.

Preden je Mozes umrl, je zbral vse izraelsko ljudstvo okrog sebe in mu je govoril zadnje besede ali zadnjo pesem, katero naj bi si zapomnilo za vse čase. S povzdignjenim glasom mu je priporočal svoj nauk takle: »Naj kaplja moj nauk na vas kakor dež, naj pada moj govor kakor rosa, kakor ploha na zelišča, kakor naliv na travo« (V. Moz. 32, 2), t. j.: Naj prenovijo in poživijo moje besede vas, kakor prenovi in poživi dež ob suši vse stvari!

Tako je govoril Mozes o svojih besedah, o svoji pesmi, ki jo je zložil pred smrtjo. S temi besedami sklenem tudi svoj današnji govor: Marijine besede, ki jih beremo v njenem slavošpevu, naj kapljajo na vas kakor dež, ki vse prenovi in poživi, naj pada njen nauk na vas kakor rosa, kakor ploha na zelišča in kakor naliv na travnike!

Pokleknimo pred milostno podobo Matere božje svetogorske in recimo: Obljubljamo ti, o Marija, da hočemo tvoje besede, tvoje nauke vse dni svojega življenja premišljevati, jih v srcu hraniti in po njih do smrti živeti! Amen!

Dr. Egidij.

Štirinajsta nedelja po binkoštih.

Ne moremo služiti dvema gospodoma.

Ne morete služiti Bogu in mamonu.
Mat. 6, 25.

Zdrava pamet in vsakdanja izkušnja nas uči, da ni mogoče obenem prav služiti dvema gospodoma. Ko bi tega ne spoznavali s svojim razumom ali iz vsakdanje izkušnje, nam to odločno pove nezmotljivi Zveličar, kakor smo slišali v svetem evangeliju.

Ni mogoče obenem služiti Bogu in svetu, Bogu in razuzdanosti, Bogu in hudobnemu duhu, čednosti in grehu. Bog in hudobni duh sta si nasprotna po mišljenju, govorjenju in zapovedih. Kdor uboga enega, je nepokoren drugemu; ako je enemu všeč, mora biti zoperen drugemu; ali bo namreč enega sovražil, drugega ljubil, ali se bo enega držal, drugega zaničeval.

Da bi pač vsi kristjani to spoznali in se o tem prepričali! Pa, žalibog, sodeč po obnašanju in življenju mnogih kristjanov spoznavamo, da jih je mnogo, ki nočejo spoznati te resnice, da ni mogoče obenem prav služiti dvema gospodoma. Mnogo kristjanov hoče služiti dvema gospodoma in želijo in se hočejo s tem zveličati. Taki se pa zelo motijo; mislijo, da hodijo po poti, ki pelje v večno življenje, v resnici pa drvijo po poti, ki pelje v večno pogubljenje. In to vam hočem pokazati.

Razločujemo trojno vrsto kristjanov. V prvo vrsto spadajo tisti, ki so v resnici pobožni in bogaboječi, ki izpolnjujejo natanko božje in cerkvene zapovedi, sploh tisti, ki hodijo zvesto za Kristusom. Te kristjane občudujem, hvalim in spoštujem. Toda škoda, da je le malo takih, in o teh nočem govoriti, ker ne služijo dvema gospodoma, ampak samo enemu, namreč Bogu, edino pravemu gospodu.

Druga vrsta kristjanov so tisti, ki se malo ali nič ne zmejnijo za Boga, njegove zapovedi in nauke, se ne brigajo za zveličanje lastne duše, ki živijo v grehah in hudobijah.

In takih kristjanov je, žalibog, mnogo in tudi o teh nočem govoriti, ker tudi ti ne služijo dvema gospodoma. Dobro vedó, da služijo le hudobnemu duhu, ki jih ima že ukovane v svoje verige, iz katerih se težko osvobodijo ali oprostijo. — Bog jim bodi milostljiv!

Tretja vrsta kristjanov so tisti, ki imajo sicer vero, se bojijo Boga in hočejo izpolnjevati božjo postavo, evangelijske resnice, krščanske dolžnosti, obenem se pa hočejo podvreči tudi postavam in naukom tega sveta in po njih tudi živeti. Bi radi

zadostovali Bogu, pa tudi samim sebi, svoji požljivosti. In o teh kristjanih, ki jih je največ, vam hočem nekaj povedati.

Ti kristjani hočejo obenem služiti Bogu in njegovemu sovražniku, hudobnemu duhu, misleči, da tako zadostujejo Bogu in se zveličajo, v resnici pa ne delajo drugega, nego služijo hudobnemu duhu in se pogubijo.

Takole izgleda njih življenje na zemlji. Malo dobrega, malo hudega. Sedaj se vadi v čednosti, sedaj pade v greh. Sedaj je v cerkvi pri službi božji, sedaj sedi doma, v krčmi, pri igri, pri plesu, pri pregrešnih veselicah. Sedaj pobožno moli pred kako podobo, kmalu potem se nahaja v slabi, zapeljivi družbi. Sedaj ima v rokah nabožno knjigo, kmalu potem pohujšljiv časnik ali knjigo. Sedaj z jezikom pridno moli, ne dolgo potem brusi strupeni jezik in obira svojega bližnjega do kosti, ga opravlja, obrekuje, preklinja, pohujšljivo, nesramno govori. Sedaj se zatajuje, se posti, kmalu potem je pa nezmeren v jedi in pijači. Sedaj posluša božjo besedo, potem ima v svojih ustih brezbožno, umazano govorjenje. Sedaj se izpove, kmalu je pa zopet poln velikih grehov. Sedaj hodi za Kristusom, kmalu potem za hudobnim svetom. Z eno besedo: taki kristjani, ki hočejo služiti dvema gospodoma, so podobni tistemu, ki se je bahal: jaz storim vsega nekaj; eno storim in drugega ne opustim; storim hudo, pa tudi dobro; kradem, pa dajem tudi miloščino; se upijanim, pa se tudi postim ob petkih. Sem razuzdan, pa veliki teden se ostro pokorim in tako mislim, da eno odvaža drugo. Ko bom dal ob smrti račun o svojem življenju pred Bogom, in primerjaje dobro s hudim, hudo z dobrim, mislim, da se sporazumeva z Bogom in v svojem neskončnem usmiljenju mi podeli sedež v nebeškem kraljestvu.

Toda zaslepljen je, kdor se tolaži s takimi mislimi.

Kako je mogoče služiti obenem svetu in Bogu, čegar postave in zapovedi so nasprotno zapovedim in naukom hudobnega duha in sveta? Jezus Kristus pravi: Bodite ponižni, svet pa uči nasprotno: bodite prevzetni, povzdiguje se nad druge in ne dajte si od nikogar zapovedovati. Kristus pravi: Ne navezujte svojega srca na ta svet. Hudobni svet pa uči nasprotno: Skrbi, da si nako-pičiš veliko bogastva, najsi bo po pravici ali po krivici. Kristus nam nalaga križe in težave, zatajevanje, rekoč: »Kdor hoče priti za menoj, naj premačuje samega sebe, vzame križ na svoje rame in naj hodi za menoj!« Svet pa pravi: Veseli se in uživaj, s smrtjo je vse končano. Kristus blagruje uboge v duhu, krotke, žalostne, usmiljene, nedolžne itd. Svet pa časti in spoštuje bogatine, nečistnike, oderuhe itd.

Torej ni mogoče služiti hudobnemu svetu, hudobnemu duhu, ne da bi pri tem razžalili edinega, pravega Gospoda, namreč Boga. Kdor hoče torej služiti svetu, hudobnemu duhu

in Bogu, se pravi toliko, kakor suženj biti hudobnega duha in se pogrezniti v večno pogubljenje. Kdor je prijatelj tega sveta, je sovražnik božji. Kaj pravi sv. Pavel? »Ko bi hotel svetu do-
 pasti, bi ne bil Kristusov služabnik.« In sv. Janez nas opominja: »Ne ravnajte se po tem svetu, ki tiči v hudem.« Imamo tudi prvo in glavno zapoved: »Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz celega svojega srca.« Kdor pa daruje polovico svojega srca Bogu, drugo polovico pa hudobnemu duhu, je ravno toliko, kakor obračati srce od Boga in darovati celega hudobnemu duhu. Tedaj nezmotljiva in neizpodbitna je resnica v današnjem evangeliju: Ni mogoče obenem služiti dvema gospodoma; ali bo enega ljubil, drugega sovražil, ali se bo enega držal, drugega zaničeval.

Da bomo služili le enemu, pravemu gospodu, pogledjmo in posnemajmo obnašanje svetnikov na tem svetu. Berimo življenje, zgodovino svetnikov in najdemo dvojno vrsto svetnikov.

Nekateri svetniki so hodili od mladih nog po poti večnega življenja. Živeli so ločeni od sveta, v samoti, v nepretrgani molitvi, v zatajevanju, križih in težavah, ostri pokori, sploh hodili so zvesto za Kristusom od rojstva do groba in potem so prejeli krono večnega življenja. Drugi svetniki so pa bili nekaj časa grešniki, celo veliki grešniki. Hodili so po široki cesti večnega pogubljenja, potem pa, razsvitljeni od božje milosti, so se resnično izpreobrnili k svojemu stvarniku in dobrotniku Bogu.

In kako so se obnašali po izpreobrnenju? Berimo njih življenje in bomo videli, da so se odpovedali svetu in njegovim zapeljivim naukom, grešnemu veselju. In zakaj? Ker so bili prepričani, da ni mogoče služiti dvema gospodoma, Bogu in hudobnemu duhu. In da bi služili Bogu, pravemu in edinemu gospodu, so samotno živeli v zatajevanju in pokori. Ali ne bomo tudi mi posnemali svetnikov v njih življenju?

S strahom nas morajo navdati besede Svetega Duha, ki pravi: »Je pot, ki se dozdeva človeku prava, slednjič pa pelje v pogubljenje; je pot, ki se zdi lepa in dobra, da se lahko varno hodi po njej, in vendar pelje nazadnje v večni prepad.«

In koliko jih je, zaslepljenih od strasti, od samoljubja, ki hodijo po njej, misleč, da je prava! In kdo so ti? Da molčim o drugih, to so tisti, ki hočejo služiti dvema gospodoma, Bogu in hudobnemu duhu. Se udeležujejo kake svete maše, dajejo miloščino, včasih kaj molijo, drugače imajo srce pri vsem, le pri Bogu ne. Mislijo le, kako bi nasitili svojo poželjivost, kako bi tega ali onega ogoljufali, kako bi prišli do velikega bogastva itd.

Kako lepo je tako življenje, si mislijo, kako prijetna pot je ta! Ne pomislijo pa, da je to življenje, pot, ki pelje v večno pogubljenje. Ni mogoče živeti, kakor velewa svet, obenem pa tudi kot dober kristjan. Nismo ustvarjeni za ta svet, tudi ne za posvetne stvari, ampak zato, da služimo Bogu in se enkrat večno zveličamo. Večno življenje, to je naš cilj, naš večni namen.

Zato si moramo prizadevati, da ga dosežemo. In to se zgodi s tem, da hodimo po poti, katero nam je pokazal naš Odrešenik in njegovi svetniki, ki so se odpovedali svetu, hudobnemu duhu, poželenju, da so zvesto služili pravemu gospodu, Bogu.

Tudi mi smo se odpovedali pri sv. krstu hudobnemu duhu in njegovim delom in zato smo dolžni izpolnjevati storjeno krstno obljubo. Potem blagor nam sedaj in vekomaj. Amen.

Otilij Medveš.

Petnajsta nedelja po binkoštih.

1. Nebeško kraljestvo je najboljša tolažba v križih in težavah.

(Govor za praznik sv. Jerneja.)

Jaz vam odločim kraljestvo, kakor ga je meni odločil moj Oče.

Luk. 22, 29.

V duhu svete vere gledamo danes, — dragi poslušalci, — muke in trpljenje našega svetnika sv. Jerneja. Ni nam sicer prav mnogo znanega iz njegovega življenja, le to vemo, da ga je izbral Jezus za svojega apostola in učenca. Sv. Jernej je poln gorečnosti oznanjeval pravo vero nevernikom; bil je nazadnje ujet in strašno trpinčen. Pobožno poročilo pravi, da so živemu vlekli kožo s telesa in ga nato križali. Hude muke, kajneda, toda ne prehude za nebesa. O sv. Jernej, povej nam, kdo ti je dal toliko moč v trpljenju, kdo te je podpiral pri teh groznih mukah? Povej nam, ti krvavo orodje, ki si mu trgalo kožo s telesa, kaj mu je napolnjevalo pri tem dušo z veseljem? Tiran Astijag in malikovalski svečeniki so trdili, da je čarodejec, da zato tako potrpežljivo trpi in se veseli. Ali pa tudi mi tako mislimo? Ne! Mi smo drugačnega mnenja: goreča ljubezen do Zveličarja in hrepenenje po nebeških višavah sta bila studenca njegove tolažbe, njegovega veselja.

»Res je tako,« nam odgovarja sv. Jernej. »Kajti ko sem se spomnil na zgled Kristusov, ki je bil bičan po nedolžnem telesu in razmesarjen, da ni bilo njegovo telo drugega ko ena sama rana, sem si mislil: Hlapec ni boljši od gospodarja, in učenec ni črez učenika; tedaj me je vnela ljubezen do njega in v največjo čast sem si štel, da sem mu mogel biti v smrti vsaj nekoliko podoben. Moje srce se je veselilo, ko sem videl, da bom zamenjal svojo umrljivo, razmesarjeno kožo v nebesih za drugo, neumrljivo. To upanje je izpremenilo vse moje bolečine v veselje in radost.«

Iz istega studenca moramo tudi mi, dragi moji, zajemati tolažbo v naših telesnih stiskah in nadlogah, v boleznih, v ubo-

štvu in pomanjkanju telesne hrane ali pa v preganjanju od strani vidnih in nevidnih sovražnikov. Zato bom danes izkušal tolažiti z upom na nebeško kraljestvo:

- I. bolnike v njih bolečinah in težavah,
- II. uboge v skrivni ali očitni revščini in
- III. pobožne in nedolžne, ki jih preganja brezbožni svet.

I. Pravi kristjan mora na svetu mnogo pretrpeti; vsak izmed nas to dobro vé. Vendar pa ne trpi nihče prav rad, ker je trpljenje naši naravi nasprotno, neprijetno. In vendar so ljudje, ki se tudi v težavah vesele, in zakaj? Zato, ker zaupajo v Boga in se izročajo njegovi presveti volji. To je tudi dobro in koristno za nas, saj pravi velikodušno sv. Pavel: »Hvalimo se tudi z nadlogami, ker vemo, da nadloga rodi potrpežljivost, potrpežljivost pa izkušnost, izkušnost pa upanje. Upanje pa ne vara« (Rim. 5, 3—5). Ali slišiš to, ti ubogi bolnik, ki se trudiš na postelji dan na dan? Upanje ne vara! Toda kakšno upanje, vprašaš? Upanje na telesno zdravje? Gotovo, toda ne samo to, temveč tudi ono po večnih, srečnih nebesih, kjer ni bolezní, kjer ni bolečin, kjer se ni treba bati nobene slabosti, nobenega zla, kjer je smrt izključena za vselej! Tam, kjer se veseli sv. Jernej, ko je stanovitno preстал poizkušnjo, veseli ko zmagovalec nad krutimi rabeljmi, ki so mu trgali kožo z živega telesa.

Bolezen predolgo trpi, tožiš; že več let nisem zapustil postelje, potrpežljivost me je že minula in Bog bi se me že vendar enkrat lahko usmilil.

Resnico govoriš, dragi moj! Bog se te bo usmilil, toda ne prej, dokler se ne bo njemu zdelo in dokler ne bo zate koristno. Ti pa zato ne bodi malosrčen radi svojih bolečin, temveč upaj, da bo kmalu boljše. »Kdor v Gospoda upa, bo povzdignjen,« pravi modri Salomon (Preg. 29, 25). Priznati moramo, da je bolnik, ki nima zdrave niti ene ure in živi v neprestanih bolečinah, pomilovanja vreden. Vendar je pa tudi res, da bolečine, ki so res hude, ne trpe dolgo, če so pa milejše, se pa že kako prenašajo z božjo pomočjo; smrt nas bo pa rešila vsega trpljenja. Ako sedaj potrpežljivo prenašaš bolečine, kaj ti bo manjkalo po smrti, v rajú? Vso večnost boš zdrav in se veselil z nebeškimi duhovi.

To je tolažilo tudi bolnega preroka Joba, ko je ležal v samih bolečinah na kupu gnoja in tožil: »Meso mi je izginilo, moje kosti so obvisle na moji koži; samo ustnice moje so ostale okrog mojih zob« (Job 19, 20). Revno je bilo telo Jobovo, ves je bil pokrit z gnojnimi ranami in vendar je vse to ne le potrpežljivo, temveč tudi veselo, vdan v voljo božjo prenašal, dà, še celo hvalil je Boga, da ga je obiskal s tako težko poskušnjo. Odkod pa je zajemal to vedrost duhá? Upal je na tisto zdravje,

ki ga čaka v nebesih. Saj pravi: »Zopet bom obdan s svojo kožo in v svojem mesu bom gledal svojega Gospoda« (Job 19, 26). Dasiravno je sedaj moja koža polna črvov in gnoja, bom vendar na sodnji dan vstal zdrav in čil in gledal Boga. »To upanje pa je shranjeno v mojih prsih« (Job 19, 27). Vse sem izgubil, ostala mi je edino ta nada, ki mi hladi in lajša rane.

Podobno je govoril tudi sv. Jernej, ko so mu rezali kožo s telesa. »Le dobro zarezite,« je opominjal rabeljne, »kajti z ravno to kožo bom nekoč zmagoslaven vstal in šel k Zveličarju, radi katerega trpim, po krono mučeništva. Vzeli ste mi kožo, tega upanja pa me ne boste oropali.«

Kako pa ti govoriš, moj ljubi in bolni kristjan? Ali moreš svojo bolezen primerjati z bolečinami in mukami mučencev? Tvoje telo, tvoja koža je še cela, nisi še ves v ranah od nog do glave, in vendar tako tožiš. In če bi tudi bil, tolaži se z nebeškim plačilom, ki te čaka.

Ko je pobožni opat Dominik v neki bolezni strašno trpel, je prišel k njemu preprost sobrat ter mu svetovalo, naj vendar prosí Boga za olajšanje bolečin. Sveti mož je bil raditega tako nevoljen, da mu je odgovoril: »Ako bi ne vedel, da si v svoji preprostosti izustil te besede, bi te takoj odpustil iz samostana.« Nato se je vrgel na kolena, se zahvaljeval Bogu za poslano bolezen in ga prosil, če je njegova sveta volja, naj mu pošlje poleg te še sto drugih. Ali ni tudi tega svetega moža bodrila k takim željam želja po nebeški slavi?

V življenju starih očetov beremo o nekem menihu, ki je samotaril v goščavi in katerega je Bog leto za letom obiskoval z boleznijo. Ko je bil nekoč celo leto zdrav, je postal otožen in zdihoval: »Oj mene nesrečnega! Zdi se mi, da me je Bog popolnoma zapustil; nič več se me ne spominja, ker mi že dvanajst mesecev ni poslal nobene boleznii.«

Toda kaj delam, dragi poslušalci? Ali je prav, da tolažim in spodbujam bolnike, katerih ni tukaj? Gotovo, saj tudi zdravi potrebujejo zdravila za bolezen, kadar pride, in zato se kristjan že sedaj nauči, kako se boš v bolezni, ki te morda kmalu obišče, obnašal in tolažil.

II. Upanje na večno življenje pa ne tolaži samo bolnikov, temveč tudi ubožce, ki večkrat nimajo najpotrebnejših reči za vsakdanje življenje. Dokazov za to mi ni treba navajati, saj imate sami oči, ali ste pa še celò sami taki siromaki. Kardinal Hugo pravi, da človek nima samo telesne kože, ampak tudi nekako dušno kožo: posvetno premoženje, za katerega se marsikdo še bolj poganja ko za lastno telo. Hudo je, če človek nič nima, kajneda, še hujše, če je imel, pa je prišel ob premoženje na ta ali oni način. Današnji svet odira ljudi z visokimi obrestmi, z zvijačo in goljufijo, nadalje pridejo še razne nesreče, človek mora plačati vsak korak in nazadnje sedi v sobi in tarna in gleda, kako drugi dobro žive z njegovim denarjem.

Hudo je to, ljubi kristjan, toda bodi potolažen in ne nehaj upati na boljšo srečo. Prišel bo čas, ko bode tudi tiste, ki sedaj krivico delajo, kaznovala smrt. Vzela jim bo vse in jih poslala prazne na oni svet, morda še celò naravnost v pekel! Ti pa, kristjan, ki prenašaš iz ljubezni do Boga revščino in nadloge, boš prejel za to neizmerno plačilo v nebesih. Kakor je Kristus šel v svojo slavo po trpljenju in križu, tako boš šel lahko tudi ti.

Naravoslovec Plinij piše takole: Ako se presadi oljinko drevo in izgubi potem listje, je to znamenje, da je šel ves sok nazaj v korenino; drevo raditega ne bo usahnilo, ampak kmalu dobilo novo, obilnejše listje. Ako pa nasprotno ohrani listje, je gotovo, da se bo posušilo in ne bo za drugega, nego za v ogenj. Take presajene oljike so vsi ubogí kristjani, zlasti tisti, ki so po sili drugih prišli ob imetje. To pa je ravno dobro znamenje, da jih je Bog odločil za nebesa in da jim bo gori tisočerno povrnil, kar so jim drugi na zemlji pojemali. Nasprotno pa bodo bogati in krivični skopuhi kakor trhel les goreli v večnem ognju.

Ali si moreš misliti večje sreče, nego je ta: zameniti kratko zemeljsko uboštvo in pomanjkanje za večno slavo? Le poglej ubogega Lazarja, ki je zapustil v največji revščini solzno dolino in bil sprejet potem v naročje Abrahamovo; poglej pa tudi požrešnega bogatina, ki ima svoje domovje med peklenškimi vragovi, in videl boš, da govorim resnico.

Znano vam je, kako strogo in revno je živela sv. Klara, ustanoviteljica enako strogega reda. Ko so tedanji sveti oče videli to uboštvo, so iz usmiljenja hoteli Klaro odvezati od obljube tako strogega uboštva. Toda odgovorila jim je: »Vaša svetost naj me odveže od mojih grehov, od uboštva pa se ne dam ločiti.«

Kaj je nagnilo bogato Klaro, da je zapustila ogromno premoženje in sklenila služiti Jezusu v vednem evangelijskem uboštvu? Zgled Zveličarjev in pa upanje na nebeške radosti. Tudi tebe, kristjan, čaka Jezus v nebesih; le to zahteva, da si jih zaslužiš s potrpežljivostjo in uboštvom, kakor si jih je tudi on.

III. Potolažiti pa moram tudi tiste nedolžne in pobožne duše, ki zaradi vere pretrpe veliko preganjanja in zaničevanja. Dandanes je že tako, da morajo dobri trpeti, zlasti zato, ker so vedni opomin hudobnim, katere radi njih peče in grize vest. Sv. Pavel pravi: »Vsi, kateri hočejo pobožno živeti v Kristusu Jezusu, bodo preganjanje trpeli« (II. Tim. 3, 12). In zraven pristavlja: »Kakšna preganjanja sem prestal, in iz vseh me je Bog rešil« (II. Tim. 3, 11). To naj vam bo v tolažbo, ve pobožne duše, kadar vas bodo zaničevali in zasmehovali hudobni ljudje. Gospod bo prišel k vam in vas rešil tega trpljenja.

Zdi se mi, da hočete reči: »Na to tolažbo že dolgo čakam, toda zastonj. Svojeega ljubljenegega apostola je Bog hitro rešil, mene pa pusti, da me vlačijo ljudje po zobeh in to po krivem; po mojem mnenju bo šele smrt storila konec tem težavam.«

O maloverna duša, kje je tvoje krščansko zaupanje? Ali si tako hitro obupala? In če bi bil Bog v svoji previdnosti sklenil preganjati te do smrti, ali se moreš raditega užalostiti? Poslušaj Kristusa in raduj se: »Blagor zavoljo pravice preganjanim, ker njih je nebeško kraljestvo« (Mat. 5, 10). Nadalje se ti ne moreš nikakor primerjati s svetostjo sv. Jerneja, ki je moral pretrpeti najhujša zasramovanja od svojih sovražnikov: paganski duhovniki so ga razvpili pri ljudeh kot čarodejca, rekli so, da je s hudičem v zvezi, podtikali mu vse hudobije, preganjali ga iz mesta v mesto, nikjer ni bil varen življenja in je zato naposled dal telesno življenje rabeljnu, dušo pa je poklical k sebi Kristus.

Ali je sv. Jernej kaj hudega zakrivil, da so ga tako preganjali? Nikakor ne! Delal je vedno dobro: bosonog je prepotoval celo Indijo in Armenijo, z neverjetnim trudom oznanjeval evangelij, izpreobrnil nešteto ljudi in dvanajst mest, delal čudeže, ozdravljaval bolnike, in kaj je prejel za plačilo? Posmeh, zaničevanja, smrt!

Kje pa je zajemal svoje veselje in stanovitnost? Kaj ga je navdajalo med najhujšimi mukami z neizmerno radostjo? Hrepenenje po nebeškem kraljestvu, ki mu je bilo obljubljeno po besedah Jezusovih: »Jaz vam odločim kraljestvo, kakor ga je meni odločil moj Oče« (Luk. 22, 29). Ako je moj Odrešenik in učenik šel v svojo slavo po tolikem trpljenju, po tolikem preganjanju, po tako grozni smrti, moram tudi jaz stanovitno prenašati te kratke muke, da ga bom našel tam, kjer sedaj vlada in kraljuje.

Tako govori in upaj tudi ti, kristjan, kadar moraš prenašati križe in težave; kadar si ves potrj vsled telesnih slabosti in kadar ti manjka vsega potrebnega za življenje. Obračaj takrat vselej svoje oči proti nebu, od koder boš dobil tolažbo. Trpljenje je kratko, veselje bo večno. Ako boš trdno zaupal v Boga, ti bo že na tem svetu napolnjeval srce z vedno notranjo tolažbo, po smrti pa boš s sv. Jernejem prejel krono plačila in poveljanja. Amen.

Po P. H. Venedienu — B. K.

2. O sv. Ludoviku, zavetniku tretjega reda.

Ako po duhu živimo, tudi po duhu delajmo. Gal. 5, 25.

Kakor ste slišali v današnjem berilu iz lista sv. Pavla do Galačanov, uči apostol, da pravi kristjan živi in dela v duhu ponižnosti in samozatajevanja ter se močnodušno ustavlja raznim hudim izkušnjam, ki so nevarne njegovi duši, prepričan, da bo žel od del duha večno življenje, od del mesa pa večno pogubljenje. Pravi kristjan se tudi trudi za dobra dela, za katera pričakuje večno plačilo od Boga.

Tako je mislil, tako delal sv. Pavel, tako sveti apostol Jernej, današnji godovnjak. Zvest posnemalec njujin je bil pa sveti kralj Ludovik, čegar god praznuje sveta Cerkev jutrišnji dan in katerega je postavila tudi kot zavetnika tretjega reda sv. Frančiška. Ker je tudi pri nas več tretjerednikov, hočem vam danes govoriti o sv. Ludoviku.

Tretji red pospešuje pravega krščanskega duha, kateri deluje v človeku na to, da zatajuje, premačuje samega sebe, da se goreče vadi v pobožnosti in nadnaravni ljubezni ter ga odvrta od pogubne posvetnosti. Na sv. Ludoviku pa vidimo pravega tretjeredniškega duha kakor vtelesenega. Njemu so bili takorekoč vsi zakladi in vse radosti tega sveta na razpolago, a on ni ljubil sveta in ne tega, kar je od sveta, ampak bil je moč, ki se je znal zatajevati, bil je moč molitve in dobrotelnosti. Treba, da si ga ogleđamo v tem trojnem oziru od bliže. Poprej pa vam kratko načrtam tek njegovega življenja, da laže spoznate, kako svet moč je bil kralj Ludovik.

I. Da je sv. Ludovik postal tako zgleden tretjerednik in slednjič bil vreden spoznan celò med svetnike biti prištet, se ima zahvaliti poleg božjega poklica svoji sveti materi Blanki, ki ga je poslala k sv. krstu v grajsko kapelo v Poasf leta 1215. Prerojenega v prvem in najpotrebnejšem zakramentu vzame v svoje naročje, ga poljubi na prsih in reče: »Dete, ti si sedaj prebivališče Svetega Duha, o da bi to prebivališče ne bilo nikdar omadeževano s kakim grehom!« Nekoliko odrastlemu pa je rekla tako milo, kakor resnobno: »Deček moj, gotovo te jaz ljubim in tako presrčno ljubim, kakor more le mati ljubiti, vendar bi te rajši videla mrtvega na mrtvaškem odru, kakor da bi storil kak smrten greh.« O kako svet strah je moral prevevati dušo te matere, da je tako govorila! Trinajstletnega ga kronajo v Remsu za kralja, ker mu je šele tri leta staremu umrl oče Ludovik VIII., kralj francoski. Kakor je kraljica sveta Blanka že v otroški dobi Ludovikovi vodila modro državna opravila, tako se je tudi pozneje kraj Ludovik rad z njo posvečeval o najvažnejših državnih zadevah. Zato ni čuda, da je vsa njegova postavodaja težila po krščanskem življenju med podložnimi, ki so ga ljubili na vso moč. Z ostrimi postavami se je obrnil zlasti proti bogokletstvu, nesramnosti, oderuštvi in zoper igralce.

Bog mu pošlje v dvajsetem letu njegovega vladanja smrtnonevarno mrzlico. Previden s sv. zakramenti leži kakor v poslednjih pojemljajih, kar se Bog ozre na molitve in solze pobóžnih vernikov, ki so se trumoma zbirali po cerkvah ter molili za zdravje svojemu ljubljenemu kralju. Ludovik se zopet zavé in kmalu popolnoma ozdravi. Nato pokliče k sebi pariškega

škofa Viljema. Razodene mu slovesno, da se je bil zaobljubil podati se v zahvalo Bogu s križarsko vojsko v Sveto deželo na pomoč hudo stiskanim kristjanom zoper nevarne mohamedance ter, če mogoče, v šesti križarski vojski Jeruzalem oprostiti turškega jarma. Škof mu prinese za križarje navadno znamenje sv. križa, ki si ga Ludovik pripne na prsi ter se ž njim pokaže navdušenemu ljudstvu. Kmalu je vse na nogah in pripravljeno iti ž njim v Palestino nad sovražnike sv. križa. Za upraviteljico svojega kraljestva postavi svojo mater, ki pa se poslovi od njega z besedami: »Tam gori se zopet vidiva!« Nato odrine 25. avgusta leta 1248. Kraljica Marjeta, njegova žena, ga spremlja. Čez zimo mora ostati na otoku Cipru, kjer zagospodari kužna bolezen med vojaki. Spomladi gre proti Egiptu. Nekaj časa zmaguje nad ondotnimi Saraceni, vzame mesto Damiette, a potem kralja samega ujamejo pa dva njegova brata. Odkupi se po dolgem pogajanju z 800.000 zlati in gre dalje proti obljubljeni deželi. A kuža se vnovič pritepe v armado ter jih veliko pobere. K tej žalosti se pridruži še druga. Od doma dobi sporočilo, da mu je umrla pobožna mati in vladarica. Ves vdan v voljo božjo hvali Boga, da mu jo je pustil vsaj doslej. Po šestletnem bivanju v tujini se s solzami poslovi od svetih krajev, kjer je nekdanj božji Zveličar hodil, učil, trpel in umrl. Mnogo skrbi in dela ga čaka v domači deželi, katero sedaj obhodi po vseh pokrajinah, da bi odredil vse tako, kakor bi bilo ljudstvu bolj v časni in večni blagor. S sosednjimi vladarji izkuša ohraniti mir in edinstvo.

Nepozabljiva mu je ostala Sveta dežela in ni izgubil upanja, da jo reši. Ko sliši, da so stiske kristjanov ondi čedalje hujše, zbere zopet veliko križarsko vojsko leta 1270., sedmo te vrste. Ludovik gre najprej proti Egiptu, da si osvoji pokrajino Tunis; polasti se starodavne Kartagine. Nadaljnje bojevanje mu onemogoči strašna kuža, ki pomori mnogo njegovih bojevnikov in se loti slednjič kralja samega. Sluteč, da mu je smrt pred očmi, pokliče k sebi svojega sina in naslednika Filipa ter mu dá poslednje modre nauke, kakor tudi svoji hčeri Izabeli, navarski kraljici. Nato se dá prevideti s sv. zakramenti, katere iz globokega spoštovanja prejme na kolenih. Od tega trenutka ničesar drugega ne poželi, kakor nebeške domovine. Leže na pepelu se večkrat pokriža. V nebo oprt z očmi zdihne poslednjič: »V tvojo hišo pojdem, da te bom, o moj Bog, molil v tvojem svetem bivališču ter častil tvoje ime!« Nato mirno zaspi v Gospodu dne 25. avgusta 1270. Njegovo truplo prepeljejo po končani vojski v Pariz.

Ko Saraceni čujejo, da je umrl hrabri kralj, napadejo z vso silo in grozovitostjo tabor kristjanov, da bi ga zajeli. A Bog usliši molitev svojega svetega služabnika. Ravno pride njegovi vojski na pomoč kralj sicilijanski z mogočno armado ter Saracene slavno premaža, da morajo prositi miru, vse ujete vojnike izpustiti in veliko vojno odškodnino plačati.

Vendar pa je odslej vedno bolj pojemale za križarske vojske, s kraljem Ludovikom je umrl poslednji navdušeni križar.

II. Sv. Ludovik je bil križar še v drugem pomenu. On je znal križati samega sebe ter se z a t a j e v a t i, silno veliko je p r e m o l i l in neizrečeno izkazal d o b r o t. Le pogledjmo!

1. Sv. Pavel piše: »Kateri so pa Kristusovi, so križali svoje meso z grehi in željami vred« (Gal. 5, 24). Te besede so stale vedno pred očmi sv. Ludoviku poleg Kristusovih: »Ako hoče kdo za menoj priti, naj zataji sam sebe in vsak dan zadene svoj križ in naj gre za menoj« (Luk. 9, 23).

Sv. Ludovik ni bil samo z m e r e n v jedi in pijači, ampak se je tudi postil redno dvakrat na teden, ob praznikih je zaužival navadne jedi, ne posebno izbranih. Četudi je na kraljevem dvoru nevarnost mehkužnosti večja, sv. Ludovik se počutnosti ni vdal, zložnega življenja ni iskal. Nosil je ne le redno tretjeredniški škapulir in pas, ampak je pod kraljevo obleko imel dostikrat na sebi tudi raskavo žimnato kot spokorno oblačilo. Na njegovem dvoru kočatega lišpa ni bilo videti.

V obeh križarskih vojskah je moral neizrečeno veliko težavnega prestati in akoravno je bil pri prvem poizkusu, osvojiti si svete kraje, vjet, ni si dolgo pomišljal, udariti še enkrat nad neverne Saracene, da bi zasadil ondi trajno sv. križ, kjer se je svetil turški polmesec. Vjet je kazal toliko vdanost v voljo božjo in ostal tako mirnega duha ter toliko molil, da so se nad tem čudili celo Saraceni, hvaleč njegovo srčnost in pobožnost. V taboru kužnim bolnikom sam streže in jih tlaži, ne boječ se za lastno življenje. Ni čuda, da na smrtni postelji zahvaljuje Boga za vse trpljenje, ki mu ga je bil poslal ter prosil milosti, da bi zaničeval posvetno srečo.

Razume se, da je tudi v domači deželi imel sv. Ludovik mnogo težav, zlasti še, ker je moral tako mlad nastopiti kraljevsko službo. Pa njegova pobožnost, krotkost in modrost so zmagovale nad ošabnimi velikaši in nezadovoljneži izmed ljudstva. Tako se je zgodilo z neko revno žensko, ki je izgubila pravdo. Vsled jeze vsa iz sebe je zmerjala kralja v obraz, da ni vreden nositi krone in zasluži iz dežele pognan biti. Krotko odvrne sv. Ludovik: »Prav govoriš, prijateljica moja, nisem vreden biti kralj in ne zaslužim le s Francoskega, ampak z vse zemlje spoden biti;« nato jo kraljevo obdari.

Dà, sv. Ludovik je ostal ponižen in bogaboječ, akoravno je nosil kraljevo krono, bil je ubog v duhu in vzor krščanskega zatajevanja, držeč se nauka sv. Janeza: »Svet preide in njegovo poželenje. Kdor pa stori voljo božjo, ostane vekomaj« (I. Jan. 2, 17). Pri vsem tem pa je vestno skrbel tudi za zemeljski blagor, bil je izvrsten mož in oče, preskrben vladar, ponos vsega krščanstva, ravnaje se po nauku Gospodovem: »Iščite najpoprej božjega kraljestva in njegove pravice, in vse drugo vam bo pri-

vrženo (Mat. 6, 33). Sv. kralj Ludovik je znal kraljevati tudi samemu sebi, nad svojimi strastmi.

2. Kje pa je sv. Ludovik iskal in našel pomoč za tako sveto življenje? Kje pač, kakor v pobožni molitvi in svetem premišljevanju. Veliko je vsak dan premolil, bil pri več sv. mašah, bral je mnogo sv. pismo in sv. očete. Vsak petek je šel k spovedi in prejemal z največjo notranjo in zunanjo pobožnostjo sv. obhajilo. Ganljiva je bila njegova pobožnost do trpečega Zveličarja. Po cele noči je prečul pri nogah križanega Odrašenika ali pred trnjevo krcno Gospodovo, katero je odkupil od Benečanov ter zanjo pozidal prelepo kapelo. Od časa do časa je šel za več dni v kak samostan k svetemu premišljevanju in duhovnim vajam. Zaradi vsega tega so ga njegovi ministri opomnili, da izgubi preveč časa po cerkvah in s svojo preveliko pobožnostjo manjša spoštovanje do kraljevega veličastva. Smehljaje odgovori na to bogoljubni kralj: »Čudno, ko bi cele dneve in noči presedel pri pojedinah, igrah, bi se mi ne ugovarjalo, in ko bi cele tedne pohajal po lovih, bi se zdelo ljudem to primerno kraljevemu veličastvu; le časa za molitev mi ne privoščijo.«

Dragi kristjani! Ali ne ravna svet dandanes ravno tako? Če kdo živi razposajeno in zapravljivo, nima svet nič proti temu, izgovarja lahkoživca z njegovo mladostjo in družčino. Če pa drugi žive bolj zase, prejemajo pogosto svete zakramente, so v tretjem redu ali v Marijini družbi ali pri kakih dobrodelnih društvih, jih hudobni svet gleda po strani ter jim vsako malenkostno napako vzame za zlo in se rad norčuje iz njih ali jim celo podtika slabe namene. Toda, naj se nihče ne dá oplašiti, da bi zaradi hudobnih jezikov od svojih pobožnih vaj. Tako bomo močnodušno posnemali sv. Ludovika, ki mu je bil vodilo izrek sv. Pavla: »Pobožnost je za vse koristna in ima obljubo sedanjega in prihodnjega življenja« (I. Tim. 4, 8). Zato nikdar ne opuščajmo svojih vsakdanjih molitev, tretjeredniki ne svojih redovnih dvanajst očenašev, ravno toliko češčenamarij in čast bodi. Pridi, kdor le utegneš, vsak dan k sv. maši in prejmi gotovo vsak mesec sv. obhajilo ter živi tako, da moreš večkrat zaporedoma prejeti Jezusa v svoje srce.

3. Z molitvijo in svetim premišljevanjem se božja ljubezen vzdržuje in pomnožuje v kristjanovem srcu; iz ljubezni do Boga pa izvira tudi prava ljubezen do bližnjega. Zato vidimo na sv. Ludoviku, da je zavoljo Boga neizrečeno veliko dobrega storil bližnjemu. Ne le, da je pozidal in podpiral več cerkvâ, samostanov in ubožnih zavetišč, je obilno podpiral siromake, rad obiskaval bolnike ter jim, četudi nagnusnim, lastnoročno stregel. Vsak dan je v svoji palači nasitil 120 do 200 ubožcev. Včasih jim je sam stregel pri mizi, jim umival noge, jedel ostanke njihove hrane ter jih povrhu še obdaril. Te je ljubil, priliznjenih dvorjanov ni mogel trpeti; rekel je: »Tisti so moji prijatelji,

kateri ljubijo resnico in čednost.« Dvorni posvetnjaki so ga zaradi njegove radodarnosti pograjali, češ, da po nepotrebnem zapravlja; Ludovik pa jim odgovori: »No, ako morajo kralji že na kak način preveč izdajati, hočem najrajše z miloščino dobrega preveč storiti.« Kralj Ludovik je iz tega namena znal tudi varčevati, da bi si mogel več dobrih del nabrati v božjo čast in bližnjemu v pomoč. Ravnal se je vedno po navodilu Gospodovem: »Zbirajte si zaklade v nebesih, kjer jih ne konča ne rija, ne molj, in kjer jih tatje ne izkopljejo in ne ukradejo« (Mat. 6, 20). Prepričan je bil, da je v potrebnih ubožnih Kristus, kateri je rekel: »Resnično vam povem, kar ste storili kateremu teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili« (Mat. 25, 40).

Življenje sv. Ludovika ni le prelep zgled krščanskega samozatajevanja, prave pobožnosti in ljubezni polne dobrotelnosti, ampak sv. kralj Ludovik kot katoličan in tretjerednik tudi spodbije vse ugovore onih moških, ki se izgovarjajo, da vsled stanovskih opravil ne utegnejo n. pr. več moliti, bolj v cerkev hoditi, pogosteje svete zakramente prejemati, v tretji red vstopiti ter se po redovnem vodilu ravnati. Če je sv. Ludovik mogel pri vseh svojih vladarskih skrbih in celo v križarskih vojskah zvesto izpolnjevati božje in cerkvene zapovedi, — in to je tudi poglavitno, kar zahteva tretji red, — če je utegnil sv. kralj Ludovik toliko moliti, po več ur ostati v cerkvi, opravlja svoje pobožne vaje, ali imaš mar ti kmetovalec, obrtnik, rokodelec, delavec, ali ti, ki si bolj z glavo služiš vsakdanji kruh, več opravkov in silnejših skrbi, kakor sv. Ludovik? Kajne, bo pač zanikarnost, lenoba, napačni strah pravi vzrok tvoje verske mlačnosti in neskrbnosti za dušo! Ali ne veš, da pravi sv. Avguštin: »Kdor zna prav moliti, zna tudi prav živeti?« Ali ti niso znane besede Jezusove: »Nebeško kraljestvo silo trpi, in silni ga nase potegnejo?« (Mat. 11, 12.) Amen.

Val. Bernik.

Šestnajsta nedelja po binkoštih.

(Praznik angelov varihov.)

Angeli varih nas varujejo v telesnih in dušnih nevarnostih.

Glej, jaz pošljem svojega angela, da hodi pred teboj, in te varuje na potu, in te pripelje na kraj, katerega sem pripravil. II. Moz. 23, 20.

Ljubezen božja do ljudi se kaže povsod. Svet in vse, kar je na njem: živali, rastline, vodo, solnce . . . je ustvaril Bog človeku v korist, da more živeti. Še bolj kakor za telo, za časnost, je pa poskrbel dobrotljivi Stvarnik za dušo, za večnost človekovo. Kako? Umrl je zanj ter mu tako zopet odprl nebesa, ki so bila po prvem grehu zaprta; ustanovil je sveto Cerkev in tej izročil svete zakramente, ki nas zveličajo, ako smo jih vredno prejeli. Ti nam namreč delé posvečujočo milost božjo in ta je ključ do nebes. Pa to dobrotljivosti božji ni bilo še dovolj. Da bi se še bolj gotovo zveličali, nam je dal precej pri rojstvu angela variha. Varih se imenuje ta angel, ker nas varuje pred različnimi nevarnostmi naše duše, pa tudi našega telesa. Od rojstva sem je on naš vedni spremljevalec povsod, kjer smo in kamor gremo. Kako srečni smo, da nam zmerom na strani stoji naš nebeški duh — angel varih! »Nobeden ne more tajiti,« pravi sv. Bazilij, »da ima vsak kristjan angela variha v varstvo, da bi ga vodil v življenju kakor učenik in pastir.« Angeli varih so naši najboljši prijatelji in največji dobrotniki tu na zemlji. To sveta Cerkev dobro vé. Zato je njim na čast posvetila poseben dan — in to je angelska nedelja — današnji dan. Danes naj bi po želji svete Cerkve mi zlasti svoje angele varihe častili, se jim za prejete dobrote zahvaljevali in priporočevali v varstvo. — Ta zahvala bo pa prišla prav iz srca, ako bomo tudi vedeli za dobrote, katere nam dele. Zato se hočemo prepričati, da nas angeli varih varujejo v telesnih, zlasti pa v dušnih nevarnostih. — Navedli bomo v dokaz več zgledov iz svetega pisma in vsakdanje izkušnje.

I. Angeli nas varujejo najprvo v telesnih nesrečah, da se nam kaj hudega ne zgodi. Bog jim je ukazal nas varovati. Zato pravi kralj David: »Bog je svojim angelom zapovedal, da tebe, o človek! varujejo na tvojih potih, da te nosijo na svojih rokah« (Ps. 90, 11, 12). In res je to! Pogledajmo pravičnega Lota v Sodomi. On je v največji nevarnosti, da bi ga, kakor druge razuzdane prebivalce, pokončal žvepleni ogenj — ali hipoma prideta na božje povelje dva angela, peljeta ga iz nesrečnega kraja ter rešita, da ne pogine v plamenu. — Spre-

mimo mladega **T o b i j a** na popotovanje! O kako se prestraši, ko ga hoče pri reki Tigridi, kjer si umiva noge, požreti velika riba! Ali njegov spremljevalec nadangel Rafael ga osrči, zapove mu ribo prijeti in ga reši smrti. — Ali ozrimo se na sv. **P e t r a**! Herod ga je dal v ječo vreči in vkovati v verige; tudi ga je že k smrti obsodil in zapovedal drugi dan ga umoriti; toda glejte! njegov zvesti angel varih ga reši; prikaže se mu ponoči v ječi, ki je bila naenkrat vsa v svetlobi, verige padejo Petru od nog in rok in angel ga pelje mimo vseh straž, vrata so se sama odpirala — in sv. Peter je bil zopet prost ter je hitel k svojim ljubljenim ovčicam, dragim vernikom. Takih zgledov imamo več v sv. pismu, ki nam jasno kažejo, da nas angeli varuhi varujejo v nevarnostih ter rešujejo iz nesreč. Zlasti pa so angeli skrbni, da se nedolžnim otrokom kaj hudega ne pripeti. (Glej n. pr.: »Zbirka lepih zgledov«, I. zvezek, str. 16.) — Pa ne varujejo samo malih, nedolžnih otrok — angeli varujejo tudi odrasle; saj so oni varuhi ne samo otrok, ampak tudi odraslih. In morda si varstvo angela varuha ti, predragi kristjān, že sam izkusil; morda si bil katerikoli na čudovit način rešen iz kake nevarnosti; tako, da si nehoté vzkliknil: »Res, sam angel varih me je varoval!« — Velikokrat bi bil morda vsakateri izmed nas že ob življenje v neprevidnih otroških letih, ko bi ga ne bil angel varih rešil! — Pa vedi, predragi, ako se je angel varih tako ljubeznivega tebi izkazal v letih, ko ga še nisi poznal in ga tudi nisi mogel na pomoč klicati, koliko bolj bo zate skrbel in te varoval zdaj, ako ga goreče častiš, za zadobljene dobrote zahvališ in ga z zaupanjem na pomoč kličeš! Zakaj, kakor že rečeno: naloga angelov varihov je, da nas varujejo vedno — noter do smrti. In to oni tudi storé. Zato pravi sv. Avguštin: »Angeli, katere nam je Bog v varstvo odločil, so nam vedno na strani; oni nas varujejo podnevi in ponoči, doma in na polju, na vodi in na suhem; oni vedno skrbe, kako bi nas obvarovali pred nesrečami.«

II. Toda, ako nam angeli tako radi pomagajo v telesnih nevarnostih, koliko bolj čujejo nad nami, ako je naša duša v nevarnosti. — Žalostno je, da se mnogi kristjani bolj boje telesne, kakor pa dušne nevarnosti; koliko jih je, ki se bolj ogibljejo boleznī na telesu, kakor pa dušne; ki se strašijo pred telesno smrtjo, ni jim pa veliko mar, ako je duša umrla vsled smrtnege greha. Ali drugače mislijo angeli. Oni vedó, da je neumrjoča duša neprecenljivo dražja in več vredna kot strohljivo telo — zakaj duša večno živi, telo pa mine in strohni; prepričani so, da se nam telesne smrti ni toliko bati, ako je le duša v posvečujoči milosti božji. Ravno zato, ker angeli spoznajo, kako resnične da so besede Kristusove: »Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi!« — zato skrbe posebno za našo dušo — to želé srečno storiti. Njih edina želja je, ker nas ljubijo, da bi mi ne samo tostran, ampak veliko bolj

onostran groba, v večnosti srečni bili, da bi prišli k Bogu; tam, v nebesih bi nas oni radi videli.

In da bi se to zgodilo, kaj pa storé? Dekler je človek še nedolžen, mu angel varih to nedolžnost varuje, da bi je ne izgubil. Zgledov za to imamo dovolj. Angeli spremljajo čistega mladeniča in nedolžno devico po vseh potih in varujejo njuno nedolžnost sredi izprijenega sveta v hudih izkušnjavah, kakor nekdan h rabro Judito, ki je smela iz mesta v sovražni tabor iti in je pohotnemu Holofernu tudi glavo odsekala. Ona sama hvaležno spozna: »Kakor resnično Bog živi, me je njegov angel varoval, ko sem odtod šla in tam bila in se od ondot vrnila, in Gospod ni pripustil svoje dekcle oskruniti, temveč me je k vam nazaj pripeljal brez omadeževanja z grehom, da se veselim njegove zmage, svojega ohranjenja in vašega rešenja« (Jud. 13, 20). Ganljivo lepo se bere v svetopisemskih zgodbah, kako skrbno je varoval angel Rafael mladega in neizkušenelega Tobija. Nikar ne mislite, da je le zato hodil z njim, da bi mu kazal pot ali izterjal denar — glavni namen in pomen njegovega spremstva je gotovo ta, da je varoval njegovo nedolžnost po nevarnih potih.

Malokdaj je imela nedolžnost kakega človeka tako hudo poizkušnjo prestati, kakor nedolžnost plemenite rimske device sv. Nežee. — Tudi njo je njen angel varih branil. Kako? Tega ne bom danes obširno razlagal, ker je znano iz njenega življenja.

Ravno tako kakor nekdan angeli varih tudi dandanes še varujejo nedolžnost. Oni so, ki človeku v srcu govoré, rekoč: ne hodi v to družbo, ne pečaj se s tem človekom, ne beri te knjige — vse to je nevarno zaté! Oni so, ki človeku nekaj svet strah v srce vcepijo pred vsem, kar je nespodobnega; oni so, ki človeka spominjajo važne resnice: Bog te vidi, Bog te sliši! — Kdor torej res ljubi to čednost, ta najkrasnejši biser svoje duše, ta se bo goreče priporočeval vsak dan angelu varihu — najboljšemu zaščitniku nedolžnosti, zlasti še, ako živi v kaki nevarni hiši ali službi. Priporočeval se mu bo zjutraj, naj ga varuje čez dan vsakega greha. Njegova prošnja ne bo zastonj. Zato se otrokom nikdar ne more dovolj dopovedati, naj se zjutraj in zvečer priporočajo svojim angelom varihom. In naj te navado obdrže do smrti.

Angeli varih pa ne varujejo samo nedolžnih, da bi ne grešili; ampak oni tudi grešnike dramijo iz grešnega spanja; na ganjajo jih, naj se spovedó in poboljšajo. Marsikdo po tem ali onem storjenem grehu nima nikakega pokoja več. Vedno ga obhaja misel, naj bi šel k spovedi. Kdo mu daje take misli? Njegov angel varih! On ne more namreč gledati, da bi njegov varovanec živel v grehu. Angel varih mu pravi v vesti: Kaj bo s teboj, če v tem stanu umrješ — kam prideš? Navdaja ga z velikim strahom pred smrtjo in peklom, samo da bi ga poboljšal, k spovednici pripeljal in mu zadobil odpuščanje. (Glej »Zbirka lepih zgledov«, I. zvezek, str. 40.)

Iz tega spoznamo, da so angeli res naši najboljši prijatelji, ki želé samo našo srečo. Oni nas od hudega odvrčujajo ter vedno spodbujajo le k dobremu. Ako smo v službi božji mlačni ter začnemo opuščati molitev, angel na tihem govori: o nikar ne zapusti svojega Boga; izkuša nas zopet nazaj pripeljati h gorečnosti. Še preden pride izkušnja, se že angel boji za nas ter nam kliče: nikar ne ubogaj, varuj se! Če nas tare hudo trpljenje, tedaj nas angel tolaži, češ: le voljno potrpi, obilno plačilo te čaka onstran groba!

Kaj pa sledi iz vsega tega? Ali ne to, da mi angela variha ljubimo, ker tolikanj za nas skrbi, bolj ko starši za svoje otroke? Ali ne to, da bomo radi nanj mislili, češ: moj angel je vedno pri meni; da se bomo ž njim prijateljsko pogovarjali, zlasti pa v varstvo izročali. Rekli bomo: Ti, moj angel varih, opomni me na vsako dušno nevarnost, stoj mi na strani v skušnjavah — sploh stori, da bom enkrat izveličan! Varuj me doma, varuj me na potu, varuj me povsod! Dobro je angela variha prositi, naj nam pomaga dobro pripraviti se na svete zakramente in naj on izpopolni, kar je pri naši zahvali po sv. obhajilu pomanjkljivega! Resnica je, predragi! angela imaš ob svoji strani, ki te ljubi in skrbi zate! Spoštuj ga, varuj se greha vpricho njega, ne pozabi nanj, priporočaj se mu prav zaupljivo in — srečen boš! Amen.

Fr. B.

Priložnostni govori.

Čveterni tabernakelj.

(Govor ob blagoslovljenju novega tabernakelja.)

Glej prebivališče Boga med ljudmi,
in prebival bo z njimi.

Raz. 21, 3.

Kakor nekdanj prerok Ezehiel (37, 27), tako je slišal sveti apostol Janez v skrivnem razodenju poseben glas z nebeškega sedeža, ki mu je klical: »Glej prebivališče Boga med ljudmi, in prebival bo z njimi. In oni bodo njegovo ljudstvo, in Bog sam, njih Bog, bo z njimi.«

Ta glas bi mogel povzdigniti tudi veren katoliški kristjan, ko premišljuje učlovečenje Sina božjega v prečisti Devici Mariji po moči Svetega Duha: »Glej prebivališče Boga med ljudmi.« Ta glas bi mogel povzdigniti, kolikorokrat se ozre po katoliških cerkvah na tisto leseno, kamenito ali kovinasto hišico sredi (velikega) oltarja, kjer je shranjeno sv. Rešnje Telo: »Glej prebivališče Boga med ljudmi.« Ta glas bi mogel povzdigniti vselej, kadar vidi pobožne vernike pristopiti k mizi Gospodovi ali kadar sam prejme sv. obhajilo: »Glej prebivališče Boga med

ljudmi.« Tako bi mogel slednjič vzklikniti ob pogledu na sveta nebesa: »Glej prebivališče Boga med ljudmi.«

Ker se danes blagoslovi nov (prenovent) tabernakelj, govorim vam o tem čveternem tabernakelju v čast Najsvetejšemu.

1. Večni Bog govori v knjigi modrosti: »Moje veselje je, bivati s človeškimi otroki« (Preg. 8). Besede, ki se bero na praznik rojstva blažene Device Marije. Dã, Marija, prečista in izmed vseh človeških otrok izvoljena Devica, je bila tako srečna, da je ravno na njej našla večna Modrost svoje veselje v tem, da si je njeno brezmadežno telo izbrala za prvo bivališče, prvi tabernakelj Sinu božjega. Zgodilo se je to v tistem za vse veke odločilnem trenutku, ko je ponižna Devica nazareška odgovorila nadangelu na njegov nebeški pozdrav: »Glej, dekla sem Gospodova; zgôdi se mi po tvoji besedi« (Luk. 1). Tedaj je po moči Svetega Duha »Beseda meso postala in med nami prebivala« (Jan. 1).

Ta dogodek je imenoval preroški jezik Izaijev »znamenje« in sv. evangelist Janez v skrivnem razodenju (12, 1) pokaže nanj kot na »veliko znamenje«. »Glej, devica bo spočela in rodila Sina, in njegovo ime se bo imenovalo Emanuel,« t. j. Bog z nami ali Bog med nami, govori prerok (Iz. 7, 14).

Jezus sam je rekel neki pobbčni duši: »Prvo svetišče in tabernakelj, v katerem je počivala Beseda Očetova, kjer je vladala v vsej radosti, je bilo najnedolžnejše telo, najčistejše in najsvetejše Srce Marijino.«

Svetišče Salomonovo, v katerem so častili in molili pravega Boga, je bilo bogato in razkošno okrašeno; a živo svetišče Svetega Duha, katero si je izvolil Sin božji v prebivališče, je bilo nadvse lepo, tako da sam Sv. Duh v visoki pesmi vzklikne: »Vsa si lepa, moja prijateljica, in madeža ni na tebi! (4, 7.) »Milosti polna« je bila Marija po zagotovilu Gabrielovem; če milosti polna, torej tudi brez madeža izvirnega greha pa tudi brez sence madeža osebnega greha. »Tvoji hiši se spodobi svetost,« zapel je psalmist (92, 5). In ravno Devica Marija je imela postati po božjem večnem sklepu hiša božja, živ tempelj, po božji vsemogočnosti ustvarjen tabernakelj. Ona je tista »hiša zlata«, kakor jo kličemo na pomoč v lavretanskih litanijah, ona je tista »skrinja zaveze«, ki se kaže v predpodobi stare zaveze. V skrinji zaveze sta bili spravljeni tisti dve kameniti tabli, na kateri je Bog zapisal svojih deset zapovedi. Marija pa je bila mati najvišjega postavodajalca, ki je vse zapovedi svojega kraljestva združil v dve pglavitni: Ljubi Boga čez vse in svojega bližnjega kakor samega sebe! V skrinji zaveze je bila shranjena tudi palica velikega duhovna Arona, ki je bila ozelenela. V Marijinem telesu pa se je učlovečil večni veliki duhovnik, Jezus

Kristus, ki je na Golgati opravil najsvetejšo daritev, da odreši vesoljni svet. V skrinji zaveze je bila skledica z mano, ki je padala Izraelcem vsak dan izpod neba, da niso omagali na daljnem potu. Po Mariji pa nam je iz nebes došel drug »kruh, ki ima vso sladkost v sebi« in je naša popotnica v večnost.

S kakšno živo vero, s kolikim spoštovanjem in ljubeznijo je častila ta čudovita mati svojega Jezusa od prvega trenutka njegovega učlovečenja pred rojstvom, ob rojstvu in po rojstvu njegovem! Med prvimi je bila ona tako srečna, da je molila Sina najvišjega, Najsvetejšega, ki se je tako neizrečeno ponizal, da je hotel biti enak ljudem.

2. Triintriideset let je imela zemlja srečo gledati Boga v vidni podobi med ljudmi. Pa po triintriidesetih letih, — ali je mar to čudo minulo? O ne! Čuda in skrivnosti, ki so se v tistih letih godile na zemlji, so se ovekovečile med nami v najsvetejšem zakramentu. Te skrivnosti in ta čuda se gode vsak dan v naši sredi, pred našimi očmi.

Ko sv. Peter na gori Tabor predlaga veličastno izpremenjenemu Jezusu, naj bi se napravili trije šotori, da bi vedno gledal Jezusovo čast in slavo ter se je veselil, mu Gospod to ponudbo in prošnjo odbije. Pač pa dovoli in ukaže pri zadnji večerji svojim apostolom in njih naslednikom, naj postavijo širom sveta na milijone šotorov, to je tabernakeljnov, kjer bo skrit v podobi posvečenega kruha vedno prebival med ljudmi. Oltar vsake katoliške cerkve je gora Tabor, kamor prihaja naš nebeški Gospod, da nam kaže in podeljuje bogastvo svoje ljubezni, in tabernakelj je šotor, kjer prebiva z vsemi zakladi svojega neskončnega usmiljenja in zasluženja. Tu biva v dokaz svoje čiste, nesamopridne ljubezni do nas, izpolnjeva po zadnji večerji dano obljubo: »Ne bom vas zapustil sirot; k vam bom prišel.« Tu se uresničuje njegova beseda pred vnebohodom: »Glejte, jaz sem z vami vse dni do konca sveta« (Mat. 28). Tu biva ne samo eno uro na dan, ampak noč in dan med nami — prerokovani Emanuel. In kaj dela v tabernakeljnu njegova ljubezen? Jezus v svoji brezmejni ljubezni misli samo na nas, zato odvrtače od nas kazni Očetove jeze zaradi naše nepokorščine, varuje nas in nam pomaga v naših nadlogah z notranjo tolažbo ter zunanjim blagoslovom. Jezus v tabernakeljnu združuje naše borne molitve s svojimi neskončno vrednimi molitvami in izkuša naša srca vžgati z ognjem svoje božje ljubezni. »Ogenj sem prišel prineset na zemljo, in kaj hočem, kakor da se vname« (Luk. 12, 49). In kakor nekaj izraelskemu ljudstvu, tako govori sedaj nam: »Z večno ljubeznijo te ljubim, zato te iz usmiljenja vlečem k sebi« (Jer. 31, 3).

Predragi v Gospodu! Ker sam Bog prebiva v naših tabernakeljnih, treba, da jih imamo kot najsvetejše svetišče oltarja

ter jih najdragoceneje zaljšamo. Saj je tu ognjišče ljubezni Jezusovega presv. Srca in »šotor Najvišjega«.

3. Ljubezen Jezusovega presv. Srca pa se ne razodeva samo v tem, da prebiva po naših tabernakeljnih, ampak tudi v tem, da hoče bivati v naših dušah po sv. obhajilu. Tako postane srce pobožnega obhajanca tretji tabernakelj.

»Vzemite in jejte; to je moje telo!« (Mat. 26, 26.) Ko je Jezus pri zadnji večerji izgovoril te svoje vsemogočne besede, podal jim je kruh, podal samega sebe celega in živega v podobi posvečenega kruha in potem v podobi posvečenega vina. Ravno to dela sedaj katoliški mašnik v imenu in moči Jezusovi. Tudi on posvečuje pri najsvetejši daritvi kruh in vino in podaja potem celega in živega Jezusa vernikom v podobi izpremenjenega kruha, rekoč: »Telo Gospoda našega Jezusa Kristusa naj ohrani tvojo dušo v večno življenje. Amen!« Telo in kri Jezusovo ti poda, Jezusa prejmeš po božji in človeški naravi, in tako postaneš ti bivališče božje — živ tabernakelj.

Pa kaj ti povem, moj kristjan? Vedi, da Jezus Kristus rajši prebiva v tabernakeljnu tvojega srca, kakor v narejenem tabernakeljnu. Preden je postavil zakrament sv. Rešnjega Telesa, rekel je apostolom: »Iz srca sem želel to velikonočno jagnje jesti z vami, preden trpim« (Luk. 22, 15). Božji Zveličar je tedaj zato hrepenel jesti velikonočno jagnje s svojimi učenci, ker je hotel postaviti zakrament sv. Rešnjega Telesa, in sicer kot spomin svoje neskončne ljubezni in najdražjo zastavo svoje milosti. Obsežnost njegovih željâ tudi sedaj ni omejena, ker namen njegovega prihoda na zemljo je bil in ostane »iskat in zveličat, kar je bilo izgubljenega« (Luk. 19, 10) ter »dati svojim ovcam večno življenje« (Jan. 10, 28); izgubljene ovce vsled podezodanega greha pa smo bili mi vsi. Najizdatnejše sredstvo za večno življenje pa je ravno vredno sv. obhajilo. Saj je sam rekel: »Ako kdo je od tega kruha, bo živel vekomaj.« In dalje: »Kdor je moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje in jaz ga bom obudil poslednji dan« (Jan. 6, 52, 55).

Zato moraš tudi ti, ljubi kristjan, tabernakelj svojega srca za prebivališče Sina božjega najskrbnejše pripravljati, dobro čistiti grehov ter lepo zaljšati s krščanskimi čednostmi. Torej ven s hudimi strastmi, ven z grešnimi navadami, ven z nerednimi nagnenji! Prižgi pa tri svetle luči v tabernakeljnu svoje duše; in te tri luči se imenujejo vera, upanje in ljubezen. S tremi božjimi čednostmi moraš torej svoje srce razsvetliti, ogreti in okrasiti, ko greš k angelski mizi. S kolikim veseljem pride potem Jezus k tebi in kako rad ostane pri tebi! Rekel je: »Kdor je moje meso in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem« (Jan. 6, 57).

Vprašam: Ali ni to največja sreča in radost, imeti Jezusa v svoji bližini, imeti Jezusa celo v svojem srcu? »Ko je

Jezus vstal od mrtvih ter se prikazal zbranim enajsterim,« pravi sv. evangelij, »so se učenci tedaj obveselili, ker so videli Gospoda« (Jan. 20, 20). Koliko bolj se more še razveseliti naša duša, ko Jezusa celo prejme v sv. obhajilu. Učenca v Emavsu sta ga tako nujno prosila: »Ostani z nama, ker se mračil!« (Luk. 24, 29.) Ali ga ti ne boš ničesar prosil po sv. obhajilu? Ali mu nisi dolžan primerne zahvale?

Kristjan moj! Ako pripraviš Gospodu vredno prebivališče v tabernakeljnu svojega srca, deležen boš vseh milosti vrednega sv. obhajila. Po besedah skrivnega razodenja ti kliče: »Glej, stojim pri vratih in trkam, ako kdo moj glas posluša in mi vrata odpre, pojdem noter k njemu in bom z njim večerjal in on z menoj« (3, 20). To pomeni najozjzo zvezo njegovo z našo dušo v sv. obhajilu. Saj je sedanje življenje kakor večer, kateri pride pred dnevom prihodnjega življenja. Ta večerja se tukaj začinja zlasti s sv. obhajilom in se dopolnjuje v večnem zveličanju.

4. To pa so ravno sveta nebesa in tam je četrti tabernakelj Sina božjega, pa poveličanega tudi po človeški naravi. Sv. Janez v tretje nebo zamaknjen je gledal v ta tabernakelj, ki ga imenuje »sveto mesto, katero ne potrebuje ne solnca, ne lune, da bi svetila v njem; zakaj veličastvo božje ga razsvetljuje in njegovo svetilo je Jagnje. In narodi bodo hodili v njegovi svetlobi in kralji zemlje bodo prinašali vanj svoje veličastvo in svojo čast« (Raz. 21, 24, 25). To je: vsa ljudstva, katerim je došla sreča svete vere, pojdejo s svojim veličastvom, ki so ga prejela po veri, v to sveto mesto in se bodo štela za presrečne prebivalce nebeškega Jeruzalema.

V tem večnem tabernakeljnu je Bog z ljudmi in človek je z Bogom združen z vezmi večne ljubezni. Bog je, ki se v nebesih daruje človeku s svojo vzvišeno slavo in neskončnim veseljem; in človek stopi v božjo posest, da ga gleda iz obličja v obličje in ga ljubi iz celega srca, iz vse duše in iz vseh svojih moči.

»Glej prebivališče Boga med ljudmi, in prebival bo z njimi.«

Kdo je v stanu pregledati vse vrste blaženih nebeščanov v večnem tabernakeljnu božjem? Tam so preroki in apostoli, slavni oznanjevalci božje slave na svetu. Tam se našemu duhu kaže v blesku svojega zmagoslavja milijonska četa svetih mučencev. Tam so zbrani sveti spoznavalci raznih vrst. Njim nasproti so svete žene, ki so premagale zemeljsko veselje in slabotnost svojega spola. Tam dalje venčajo angelci otroke in device, ki so se dvignile s svetostjo življenja nad slabosti svoje mladosti. Tam žive in kraljujejo s svojim Bogom vsi sveti ljudje, obdani s svetlobo slave nebeške in krono neumrljivosti na glavi; pred vsemi in nad vsemi pa Kraljica angelov in svetnikov, presveta božja Mati in Devica Marija. Vsi se radujejo plačila svojih zmag in nevenljivega venca svojih zaslug. Sv. Janez jih

je videl in slišal njihove hvalnice v skrivnem razodenju: »Njemu, ki sedi na sedežu, in Jagnjetu bodi hvala in čast in slava in oblast vekomaj in vekomaj« (5, 13).

O, da bi tudi mi vsi bili enkrat sprejeti v nebeški tabernakelj, v večno bivališče božje! V ta namen radi in zaupno častimo presveto Mater Marijo, ki je bila Sinu božjemu prvo in prečisto prebivališče na zemlji, molimo pobožno Jezusa pričujočega v tabernakeljih naših cerkvâ in pripravljen imejmo vedno tabernakelj svojega srca za vredni sprejem svojega Boga, da se ob svoji smrtni uri z njim združimo za vse veke. Amen.

V. Bernik.

O pobožnosti.

(Govor ob shodu deklinške Marijine družbe.)

Kaj je namen Marijine družbe, vam je znano: Pospeševati iskreno češčenje Matere božje in zlasti odraslo mladino obvarovati zapeljevanja in jo privaditi natančnemu izpolnjevanju božjih in cerkvenih zapovedi, ali kratko, privaditi pobožnega življenja.

To je zmisel tudi prvega odstavka vaših družbenih pravil, in da si jih boste bolje vtisnili v spomin in srce, bom pri vsakem shodu zaporedoma navezal na pravila obširnejše nauke.

Torej danes nekaj o pobožnosti. Odgovoriti hočem na tri vprašanja: 1. kakšna je prava pobožnost? 2. Ali je veliko v resnici pobožnih? 3. Ali more biti človek pobožen v vsakem stanu?

I. Kakšna je prava pobožnost, ali kdo je v resnici pobožen ali bogaboječ? Na to vprašanje nam odgovarja veliki cerkveni učenik sv. Francišek Salezij: »Prava pobožnost je le ena, krivih ali napačnih pobožnosti pa je več, zakaj neredkokrat si kdo naredi pobožnost po svoji volji, svojem nagnjenju, po svoji glavi.« Nekateri se veliko in ostro postjijo in mislijo, da so že pobožni, četudi nosijo v svojem srcu skrivno sovraštvo in imajo jezik vedno pripravljen za opravljanje in obrekovanje. Drugi misli, da je pobožen, ker vsak dan zmoli toliko molitvic, da sam ne vé števila, a ima za svojega bližnjega vedno žaljive besede in je sovražnik križev in težav. Tretji daje rad miloščino, a noče odpustiti svojemu sovražniku, in če mu odpusti, pa ne more, ali bolje, noče zatreti svojega hudega nagnjenja in poželenja. — So nadalje taki, ki po cele ure v cerkvi premolijo, veliko dobrega bero in hodijo po božjih potih, a kaj se med tem časom godi doma, za to se ne zmenijo. So tudi posli, ki hodijo pogosto k spovedi, sv. obhajilu, a so nezvesti svojemu gospodarju. Vsi ti mislijo, da so pobožni, tudi drugi jih imajo

za take, a v resnici niso! Kje je torej prava pobožnost? Edino in samo v živi, goreči ljubezni do Boga. Kdor ima pravo ljubezen in to kaže tudi v delih, ali kdor stori, kar hoče Bog in ker hoče Bog, ali še z drugimi besedami, kdor vse božje zapovedi natančno in rad izpolnjuje, ta in samo ta je pobožen, četudi ne moli izredno veliko in ne dela bogve kakšnih zunanjih del. »Jaz,« pravi sv. Frančišek Saleški, »ne poznam druge pobožnosti, kakor da ljubi kdo Boga iz vse svoje duše in bližnjega kakor sam sebe.«

II. Ali je veliko prave pobožnosti? Ne, bolj redka je kot dragi kameni. In zakaj je tako redka? Je več vzrokov. Prvič se zboje pobožnosti same tudi taki, ki so se je že enkrat poprijeli. Zakaj pobožnost ni prijateljica poželjivosti, strasti, hudega nagnjenja in trmoglavosti; zametuje svetno veselje in ne ljubi njegove hvale, pač pa ljubi bolj solze, nego svetno uživanje. — Drugič pa mnogi pobožnosti niti ne poznajo ne. In dobe se še vedno taki ljudje, kakor so živel ob času Izraelcev. Ko so namreč ti hoteli v obljubljeni deželo, tedaj so jim nekateri branili, češ, tam je zrak nezdrav in ondotni prebivalci vas bodo pojedli kot kobilice. Ravnotako tudi dandanes mnogi ne morejo dovolj razvpiti pobožnosti, pravijo, da postane človek po njej žalosten, nezadovoljen itd. Ali ti opravljivci pobožnosti ne poznajo in jo grajajo sebi in drugim.

III. Naposled moram odgovoriti še na tretje vprašanje: Ali more biti človek pobožen v vsakem stanu? Ne, pravi jih veliko, to je nemogoče, in prav to je nadaljnji vzrok, zakaj je tako redka prava pobožnost. Zame, za moj stan to ni, tako navadno pravijo. — Mnogo velikašev, med temi tudi francoski kralj, je prosilo sv. Frančiška Saleškega, naj spiše knjigo in v njej dokaže, da je lahko pobožen vsak človek, ne samo duhovniki in menihi. Tako je ugledala beli dan njegova »Filoteja«, ki v njej dokazuje, da je lahko pobožen vsak človek, naj bo že kdor hoče, in pravi med drugim: »Moti se, dà, krivo vero uči, kdor pravi, da pobožnost nima prostora v knežjih palačah, hišah bogatašev, vojašnicah, delavnicah in sploh v družinah. Res je, samostansko pobožno se v teh stanovih ne more živeti, ali pomisliti treba, da je pobožnost podobna tekočini, ki ima tisto podobo kakor posoda, v kateri je. Kakor Bog zapoveduje vsakemu človeku: »Ljubi me,« tako zapoveduje vsakemu: »Bodi pobožen,« zakaj Boga ljubiti in pobožen biti je eno. Samo način, to je kako kdo ljubi Boga, je različen po stanu, starosti, zdravju itd. Ali še natančneje: »Kdor je pobožen, se kaže tudi na zunaj v delih,« ali te čednosti se morejo izvrševati nekatere v tem, nekatere v onem stanu. Zato si zapomnite za danes ta-le pravila:

1. Ni dovolj biti pobožen samo na zunaj, marveč moramo biti pobožni tudi znotraj; misli, želje, besede, dejanja, vse mora biti enako, če hočemo, da bo to

prava pobožnost, ne samo zlata pena, v katero prikrijemo resnico. Bodi torej še tako na zunaj pošten, pravičen, izpolnjuj natančno svoje dolžnosti, bodi še tako pravičen, hodi k vsem cerkvenim pobožnostim, moli še toliko in dajaj vbočajme, vendar si lahko podoben nekdanjim farizejem in pismarjem, kateri so delali le radi ljudi, tako da je Jezus po pravici rekel svojim učencem: »Povem vam, če ne bo vaša pravičnost večja kakor pismarjev in farizejev, ne pojdete v nebeško kraljestvo.« Zunanja pobožnost brez notranje je pobeljen grob, telo brez duše, hinavščina!

2. Ne nalačajte si pobožnosti, ki niso primerne vašemu stanu, vaši starosti. Kdor ima torej težko delo, naj ne misli, da stori najboljše delo, če se posti, rajši naj se vadi v potrpljenju; kdor je bogat, naj se vadi v usmiljenju do revežev, za vas pa je prvo, da se vadite v pokorščini in pa da pazite na sveto čistost.

Toliko za danes o pobožnosti, katero sv. Tomaž imenuje podlago vsem čednostim, sv. Frančišek Salezij pa kraljico vseh čednosti. Bodite torej zares pobožne, ne samo na videz, marveč tudi v srcu, ne samo pred ljudmi, marveč tudi pred Bogom. Amen.

A. L.

Jutranja in večerna molitev.

(Govor ob shodu deklinše Marijine družbe.)

Udje Marijine družbe se še posebej zavežejo vestno izpoljevati dolžnost, ki jo ima sicer vsak kristjan, namreč zvesto opravljati jutranjo in večerno molitev. Zato naj tudi o tem izpregovorim nekatere besede.

I. Ko je čas vstati, zapusti hitro posteljo in ne prepiraj se z lenobo: ali bi, ali bi ne, s tem se zapravlja dragocena rana zlata ura in je tudi nevarno za dušo. Že prvi trenotek, ko se človek zbudi in vstane, je treba darovati Bogu; prva misel mora biti pri dobrem Očetu nebeškem, prva beseda Jezus in Marija in prvo dejanje znamenje sv. križa. — Sv. Janez Klimak pravi: »Bog zahteva vaše srce; tudi hudobni duh se poganja zanj; in lahko se trdi, da bo ostal gospodar čez dan čezenj tisti, ki bo prvi prišel vanj.« — Ko ste se oblekle vpricho vsevidnega Boga in pa svojega angela variha ter se poškopile z blagoslovljeno vodo, pride jutranja molitev.

Vsak, kdor hoče živeti res krščansko in mu je mar za zveličanje, si bo štel v eno glavnih dolžnosti, da bo vselej dan začel z Bogom. Saj verjame, da je vse na tem ležeče, kako se dan začne in da je navadno ves dan tak, kakršno je bilo jutro, da so vsa dela čez dan brez molitve pogosto zastoj, brez zaslužnja, brez sreče in blagoslova božjega.

Kako pa opraviti jutranjo molitev? — Če je le mogoče, kleče, za pokoro za naše grešno telo, v znamenje ponižnosti

in pa spoštovanja pred najvišjim božjim veličastvom. Opravite jo sicer — posebno ob navadnih delavnikih — kratko, da ne boste imele vzroka tožiti, da morate hiteti ali to in ono izpustiti; molite pa — dobro, t. j. pobožno. Vsaka jutranja molitev, če hočemo, da bo res kaj vredna, mora obsegati: kratko zahvalo, da smo pod božjim varstvom preživeli zopet eno noč, kesanje nad grehi, poseben dober sklep, dober namen in prošnjo, da bi preživeli tudi dan Bogu v čast, sebi v zveličanje. Najboljše je tudi, če se tem pridružijo še molitve, ki jih nalagajo bratovščine. Kdor se bo tega navadil, ne bo nikdar na bratovščine pozabil, kar se čez dan le prerado zgodi! Sv. Anton je mislil vselej: »Morda je ta dan zadnji v mojem življenju« in opravil je vselej jutranjo molitev zlasti pobožno in zbrano.

II. Bog je v starem zakonu zapovedal Izraelcem, naj mu darujejo ne le zjutraj, marveč tudi zvečer, v znamenje, da je treba dan z Bogom začeti, pa tudi z Bogom končati. In kako se konča dan z Bogom? Če opravimo večerno molitev. Sveta Cerkev ukazuje svojim služabnikom duhovnikom za vsak dan posebne molitve in tudi večerno molitev, in sicer so jo zavezani isti opraviti pod smrtnim grehom. Ali si pa moremo misliti, da smo večerne molitve potrebni samo duhovniki? Ne; vsi ljudje. Saj nas k temu sili že dan sam, ki smo ga preživeli. Koliko milosti in dobrot smo prejeli iz roke nebeškega Očeta; pred kolikimi nesrečami na duši in telesu nas je obvaroval, in ko je čez dan poklical toliko in toliko tisoč ljudi pred svoj sodni stol, je pustil nam še en dan za pokoro!

(Dalje.)

Pogled na slovstvo.

A.

1. Peto izvestje Društva za krščansko umetnost v Ljubljani 1907—1912. Po naročilu društvenega predsednika prelata Janeza Fliš uredil društveni tajnik Jožef Dostal. Ljubljana 1913. Založilo »Društvo za krščansko umetnost«. Tisk Katoliške tiskarne v Ljubljani. Vel. 8°. Str. 84. (Priloženih je 13 listov ilustracij, večinoma predmetov cerkvene umetnosti krajske dežele iz minulih dob.)

Dolžnost vsakega župnika je, da pri novih cerkvenih stavbah — kakor sploh pri novih napravah za cerkveno bogoslužje — pazi na umetniško vrednost, v kolikor se dá doseči pri danih sredstvih, in da se nove umetnine strogo zlagajo z liturgičnimi določili; stari spomeniki cerkvene umetnosti pa naj se varujejo in ohranijo, oziroma prenove po splošno veljavnih pravilih za varstvo spomenikov. Vsak posameznik pa pač ne more imeti toliko znanja in razsodnosti, da bi pri novih cerkvenih stavbah ali popravah v vsakem slučaju pravo pogodil. Zato moramo biti jako hvaležni, da imamo v ljubljanski škofiji že od l. 1894. vrlo delujoče »Društvo za krščansko umetnost«, ki presoja načrte za nove cerkvene stavbe, za popraviljanje starih cerkvâ, oziroma njihove oprave. Odbor imenovanega društva je obenem škofijska komisija za cerkveno umetnost in se mora potom knezoškofijskega ordinariata njemu poročati o nameravanem zidanju novih cerkva ali nameravani prezidavi ali popravi starejših

cerkvenih stavb, kakor se morajo tudi istim potom njemu predložiti načrti za novo zidavo ali za popravo pri cerkvenih stavbah, kakor tudi načrti za novo notranjo cerkveno opravilo ali prenovljenje stare oprave.

Obširen in zelo važen delokrog ima »Društvo za krščansko umetnost« in zato mora njegovo »Izvestje« vsakega duhovnika posebno zanimati. Društvo je izdalo svoje peto »Izvestje«, čegar prvi del obsega obširno poročilo o delovanju društva v l. 1907.—1912. (sestavil J. Dostal), potem govorilo o društveni knjižnici, o arhivu, o škofijskem muzeju (poročila dr. Jožef Mantuan) itd. Z veliko trudoljubivostjo in natančnostjo sestavljeno pregledno poročilo o društvenem delovanju je predvsem velike važnosti za zgodovino cerkvene umetnosti na Kranjskem. Društvo je v petih letih (1907—1912) pregledalo in presodilo nad 200 načrtov. Vsi važnejši načrti so v »Izvestju« (str. 12—18) navedeni; bili so poslani v presojo načrti novih cerkvâ, oziroma načrti za prenovljenje ali povečanje starih svetišč, potem načrti za oltarne stavbe, za notranjo cerkveno opravilo, skice za nove križeve pote, načrti za kovinska dela itd. Društvo je nadzorovalo dela za novo cerkveno opravilo v ljubljanski stolnici. — »Društvo za krščansko umetnost« je pa tudi, kakor je razvidno iz poročila, v smislu § 3. društvenih pravil oskrbovalo pouk z besedo v krščanski umetnosti sploh in v raznih njenih strokah na podlagi liturgičnih določil in krščanske tradicije. Društveni tajnik je predaval v »Društvu mojstrov v Ljubljani« (v Rokodelskem domu) o zgodovini umetne obrti v službi bogočastja (gl. Izvestje, str. 23). Taka predavanja so velike važnosti za razvoj cerkvene umetnosti; mojstri, združeni v imenovanem društvu, so dobili novo vzpodbudo, da se vedno izobrazujejo v svojih strokah, in poživila se jim je zavest, da morajo za bogoslužje v resnici kaj dovršenega napraviti. — »Društvo za krščansko umetnost« si je postavilo tudi nalogo, popisati umetniške spomenike na Kranjskem. V ta namen pa je treba še mnogih pripomočkov. Treba si je oskrbeti načrte vseh kranjskih cerkvâ, ki jih je okolu 1500. Če bi te načrte napravili strokovnjaki za nizko ceno po 60 K, bi veljalo le risanje 90.000 K (II. Izv. str. 14). Tege ne bo nikdar mogoče doseči; zato naj bi delo izvršili posamezniki (duhovniki, učitelji) iz ljubezni do dobre stvari. Kako se v tem oziru pride do lepih uspehov, priča pričujoče V. »Izvestje«. Marijina družba v ljubljanskem semenišču je namreč pred leti naprosila tajnika »Društva za krščansko umetnost«, da je članom podal navod, kako naj se praktično uporablja znanje o krščanski umetnosti za inventariziranje in popis naših cerkvenih umetnin, za merjenje in risanje načrtov cerkvâ itd. Kakor poroča »Izvestje« (na str. 27—31), so kongreganisti-bogoslovci v počitnicah napravili lepo vrsto načrtov, risb, fotografij in slik iz raznih krajev kranjske dežele, ki se hranijo v arhivu »Društva za krščansko umetnost«. Svoje izdelke so poslali društvu gg.: Jožef Anžič, Viktor Čadež, Janez Filipič, Jožef Gnidovec, Franc Kanduč, Anton Komlanec, Viktor Kragl, Peter Likar, Gabriel Petrič, Anton Porenta, Rudolf Potočnik, † Anton Šifrar, Tomaž Tavčar, Ivan Tomažič in Franc Zabret.

Drugi del »Izvestja« pa objavlja dva nekrologa in dve znanstveni razpravi; vsi spisi so iz peresa zaslužnega društvenega tajnika Jožefa Dostala. Prvi nekrolog opisuje življenje in delovanje prvega predsednika »Društva za krščansko umetnost«, prelata Jožefa Smrekarja (str. 45—48), drugi nekrolog nam predočuje rajnega podobarja in konservatorja c. kr. centralne komisije za umetniške in zgodovinske spomenike Janeza Vurnika, ki je bil, kakor pravi pisatelj, ideal umetnika; bil je namreč zelo talentiran, pa skrbel je hkrati za svojo izobrazbo, tako za idejno stran, kakor tudi za tehnično v svoji stroki. — Spis »Gotske freske v podružnici sv. Petra na Vrhu blizu Turjaka« izpopolnjuje in deloma popravlja dosedanje slovstvo o zanimivih slikarijah imenovane podružnice. Najbolj važen je pa pač zadnji spis v »Izvestju«, namreč: Varstvo spomenikov in naše cerkve (str. 56—81). Društveni tajnik hoče z njim zlasti duhovnikom pripomoči, da bi stali na

višku umevanja imenovanega vprašanja, ker od »njih vpliva močno zavisi uspeh zdravega, na kulturno nepobitnih načelih stoječega varstva spomenikov«. Pisatelj govori o zgodovinskem razvoju vprašanja o varstvu spomenikov in o sedaj veljavnih načelih, potem razpravlja o skrbi Cerkve za spomenike, razlaga, kako naj duhovnik v svojem delokrogu skrbi za varstvo spomenikov in daje v ta namen v resnici praktična navodila. Vsak duhovnik bi se moral seznaniti s to poučno, temeljito razpravo.¹

»Izvestju« je priloženih 13 listov zanimivih ilustracij, ki razen slik prelata Jožefa Smrekarja in podobarja Janeza Vurnika predočujejo cerkvene umetnosti kranjske dežele iz sedanjosti in iz minulih dob.

Zaključujemo poročilo z iskreno željo, da bi vsi duhovniki pristopili kot redni člani k »Društvu za krščansko umetnost« v Ljubljani (vstopnina je 2 K in letnina 2 K), odboru društva, zlasti še prezasluznemu tajniku naj bo plačilo zavest, da si je s svojim delovanjem za lepoto bogoslužja v ljubljanski škofiji zaslužil svetopisemsko pohvalo: »Dajal je praznikom lepoto, krasno lepšal svete čase . . . da so slavili presveto ime Gospodovo.« (Sirah 47, 12).

A. S.

2. »V tem znamenju boš zmagal!« ali izpreobrnjenje rimskega cesarja Konstantina Velikega in najdba Kristusovega križa. Zgodovinski igrokaz v 5 dejanjih. Priredil z jubilejnim uvodom F. R. (Franc Rihar). Izdalo in založilo k. s. izobraževalno društvo v Mekinjah. Cena K —80, s poštino K —85. Upriporitev je dovoljena, če se naroči pri založništvu šest izvodov, ki stanejo K 4'30, s poštino K 4'50.

Zamišljen je ta igrokaz res prav spretno; morda je kje enako sijajno tudi izveden. Slovenska prireditev je prav poljudna: s te strani g. pisatelju popolno priznanje. Gledalstvo bo — osobito še na podlagi obširnega »jubilejnega uvoda« — brez težav sledilo razvoju igre; tudi čuvstvo bo prišlo na svoj račun. Za bolj razvajeno občinstvo bo pa dikcija med takimi potentati vendar preveč »domača«, morda je tudi psihologična motivacija na odločilnih mestih (pg. 22 in 30) malo prešibko utemeljena. Za naše občinstvo je pa ta igrokaz v jubilejnem letu kakor nalašč. Tudi inscenacija spriče ogromnega okvira ni pretežka. Naj se uprizori igra na vseh naših odrih in naj navdušuje ljudstvo za vzvišene verske ideale.

Jos. Volc.

3. Salomonovi rudniki. Afrikanska povest. Spisal J. R. Haggard, poslovenil J. M. Str. 360. V Ljubljani, 1913. Založila Katoliška bukvarna. Cena broš. K 1'60, v platnu vez. K 2'40.

Le malo povesti imamo Slovenci, ki bi nudile čitatelju poleg izredno zanimive vsebine tudi možnost spoznavati tuje dežele in seznanjati se s čudnimi šegami in običaji nam neznanih divjih narodov. Slavni angleški pisatelj Haggard je postal ravno radi tega svetovno znan, ker zna v svojih

¹ Naj o tej priliki navedemo znanstvene razprave iz prejšnjih Izvestij »Društva za krščansko umetnost«. — V II. Izvestju (Ljubljana, 1908) so razprave: Pogled na cerkvene umetnine naše škofije in primeren nasvet (Fr. Avsec). — Črtica o križanski cerkvi v Ljubljani (V. Steska). — Kateri slog naj se izvoli za nove cerkve (J. S. = J. Smrekar). V tem letniku je predsednik društva J. Smrekar tudi popisal vigneto na čelu »Izvestij«, ki predstavlja podobo obličja Gospodovega in je edin spomenik iz stare ljubljanske stolnice. — V III. Izvestju (Ljubljana, 1902) je zanimiva razprava: Podružnica sv. Ahacija pri Turjaku in nekatere druge naše cerkve z nalomljeno ali razmaknjeno osjo (Matej Sitar). — IV. Izvestje (Ljubljana, 1907) ima razprave: O doneskiah za topografijo in zgodovino umetnosti na Kranjskem (J. Dostal). — Stara kartuzijanska cerkev v Pleterjah (Fr. Avsec). — O nekaterih starih pečatih (J. Dostal) — naslikan in opisan je tudi pečat Sigismunda Lambergga, prvega ljubljanskega škofa. — Početek inventarizacije cerkvenih umetnin na Kranjskem (J. Dostal).

čudovitih potnih povestih, ki so skozi in skozi prepletene z najbolj čudnimi dogodki, tako izborna naslikati tudi čuda pokrajin in prebivalcev, mimo katerih pelje čitatelja. Njegova nadvse bujna domišljija mu povsod pomaga najti sredstva in pota, po katerih se izogne tisočerim nevarnostim ter svoje junake srečno pripelje do zaželjenega smotra. V tej povesti s čudovito spretnostjo in zanimivostjo odgrinja čitatelju skrivnosti Afrike ter ga seznanja najprej s strašnimi težavami, s katerimi je vezan prehod skozi puščavo črez gore, pokrite z večnim snegom in ledom. Nato pa pripelje svoje junake, kolikor jih ne pogine med potom, v deželo, kjer se nahajajo bajni rudniki, iz katerih je črpal kralj Salomon svoje diamante in dragocenosti in kjer je dobil slonovo kost za svoj slonokošeni prestol.

4. Sv. Anton Padovanski. Življenjepis in češčenje velikega čudodelnika iz franciškanskega reda z molitvenikom. Po nemški izdaji P. Sebastijana Scheyring priredili ljubljanski bogoslovci. Ljubljana, 1913. Založila Katoliška bukvarna.

Ta krasni molitvenik bo gotovo vsled svoje bogate vsebine nadvse dobrodošel vsem častilcem sv. Antona Padovanskega. V njem najdemo pobožnost deveterih in trinajsterih torkov v čast sv. Antonu ter premnoge druge pobožne vaje k temu velikemu svetniku, poleg tega pa tudi razne molitve in sv. mašo. — Izdajatelj pravi v predgovoru: »Če se knjižici posreči, da se bo še bolj razširilo in poglobilo med našim narodom češčenje sv. Antona, o katerem je rekel papež Gregor IX., ko ga je prišel med svetnike, da je sedaj v nebesih naš priprošnjik, na zemlji pa ga poveljujejo mnogi čudeži, ki se godé danzadnem na njegovem grobu in ki so izpričani od verodostojnih prič, je dosegla svoj namen.« — Cena za krasni molitvenik je zelo nizka in znaša za vez. v platnu z rdečo obrezo K 1'20, za vez. v šagrinu z zlato obrezo K 2'40.

5. Šestnedeljska pobožnost k sv. Alojziju. Tretji natis. Ljubljana, 1913. Založila Katoliška bukvarna. Cena K —'20.

Ta knjižica, ki obsega za našo mladino tako priporočljivo pobožnost k sv. Alojziju, je izšla ravnokar v novem natisu. Da bo mladina kdaj srečna in hvaležna staršem in vzgojiteljem, jo je treba vzgajati v verskem duhu. Brez vere ni prave ljubezni in hvaležnosti. Koliko duhovne koristi in dobrih sklepov je rodila v naši mladini pobožnost k angelsko čistemu Alojziju. Ohranjenje nedolžnosti, razsvetljenje pri volitvi stanu, ljubezen do Marije, obilen blagoslov pri učenju — to so krasni sadovi te pobožnosti, ki je mladini samaobsebi tako priljubljena. — Ta knjižica naj se vedno bolj širi; blagodejni uspehi ne bodo izostali.

B.

1. Opuscula ascetica selecta Joannis Cardinalis Bona O. Cist. v zbirki Bibliotheca Ascetica Mystica. Freiburg — Herder. Edenda curavit Aug. Lehmkuhl S. J. (XIV + 385).

Pričuóci kompendij ascetike sestoji iz dveh delov, namreč I. *Manuductio ad coelum*, II. *Principia et documenta vitae christianae*. H koncu so pridejane: *Aspirationes et preces iaculatoriae*. Kdor se hoče globlje seznaniti s tajnami duhovnega življenja, ne bo prezrl tega klasičnega dela. Kardinal Bona je itak znan po svojem chef-d'oeuvre: *Tractatus asceticus de Sacrificio Missae*. Vendar za začetnika bi ta ascetika ne bila. Najbrže bi jo odložil in vzel v roke rajši n. pr. dr. Mutz, »Christliche Aszetik«, kjer je ogromen ascetični material v resnici času in potrebi primerno obdelan, dočim je to delo bolj podobno »gradivu« in marsikje zavito v nejasnost. Da bi bile to v resnici hibe, s tem ne mislimo reči, nasprotno, to je zares ascetično pisana ascetika! Kolika erudicija govori iz teh mojstersko-izklesanih stavkov! Kakor bi se igral z besedami, tako piše veliki mož, a v resnici je to duhovito in umno sestavljeno delo, ki je polno izrekov in klenih misli cerkvenih pisateljev in starih filozofov, tako da se ti zdi, da se snuje pred tvojimi očmi podoba iz mozaika.

Slog je nenavadno opiljen, jezik nepričakovano klasičen, misli — kakor rečeno — nanizane »in proverbii« z včasih občudovanja vredno nazornostjo. Kako nedosežno sta na primer obdelani poglavji: »De malis linguae et de bono silentii«, ali: »De ira«! Prvi del razpravlja o poglavitnih grehih, o strasteh, o čednostih. Drugi del poglavlja to, kar je povedano v prvem, in hoče dvigniti na višek popolnosti s tem, da gre tudi najbolj skritim strastem do zadnjega vlakenca in svetuje in poučuje, kako naj se modro uravna hrepenenje po čednostih. V tem ascetičnem delu bo našel duhovni pastir predvsem obilne, krepke paše za svojo dušo; toda tudi za vodstvo drugih bo našel migljaje neprecenljive vrednosti.

J. Š.

2. Praktischer Kommentar zur Biblischen Geschichte mit einer Anleitung zur Erteilung des bibl. Geschichtsunterrichtes und einer Konkordanz der biblischen Geschichte und des Katechismus von Dr. Friedrich Justus Knecht, Weihbischof und Domdekan zu Freiburg i. Br. 23. u. 24. Aufl. 8° (XIV + 944). Freiburg, Herder, 1913. Cena K 9'60, vez. K 12'—.

Že v 24. izdaji je izšlo imenovano delo, gotovo lep dokaz, da je knjiga še vedno koristna in potrebna. Pogosto se čujejo pritožbe, da se v šoli pri katezezi premalo oziramo na sv. pismo. Nedavno je bilo čitati v »Korrespondenzblattu«, da se je neki škof izrazil: »Kolikor sem se prepričal, se biblične zgodbe le preveč odrivajo in zanemarjajo. Povejte svojim tovarišem: Več svetopisemskih zgodb! Nova generacija ne razumeva več pridig, ker se ni seznanila s sv. pismom. Zgodbe od Mozesa dalje so večini zatvorjena vrata.« Toda ni dovolj, da otroci samo poznajo zgodbe, temveč treba jih tudi dobro razložiti in iz njih posneti nauke za praktično življenje. In v to nam kaj dobro služi Knechtov komentar, v katerem so obdelane vse imenitnejše zgodbe sv. pisma.¹ Njegova metoda je ta-le: prvo uro poda zgodbo sv. pisma, jo razloži, da jo otroci razumejo in si jo zapomnijo, naslednjo uro se še enkrat ponovi zgodba, potem katehet razbere iz nje nauke, pokaže njihovo zvezo s katekizmom in zaključi z uporabo tih naukov v življenju. Delo je res izborno, kritika je označila knjigo kot klasično, mojstersko delo, ki nadomesti veliko drugih pripomočkov; tudi večini slovenskih katehetov je ta knjiga že znan prijatelj, porabna ne samo za šolo, ampak tudi za pridige in krščanske nauke. Preberimo samo nekaj najbolj znanih zgodb, n. pr. o stvarjenju, o prvem človeku, o angelih, in se bomo prepričali, koliko lepih naukov se dá iz njih posneti za življenje, pa smo jih mogoče prezrli ali premalo izrabili. V novi izdaji se pozna, da je pisatelj marsikaj opilil in predelal. Poučen je tudi obširen uvod (1—37), ki vsebuje dobro navodilo za biblično katehezo, na koncu knjige pa je poleg štirih zemljevidov tudi konkordanca svetopisemskih zgodb in katekizma (901—944), ki nam pove, katere zglede iz sv. pisma uporabimo pri razlagi kakega katekizmovega nauka. Knjiga je priporočena od mnogih škofov in prevedena že v španski in angleški jezik in tudi v angleščini je doživela že tri izdaje.

F. H.

3. Seelsorge und XX. Jahrhundert. Von Pfarrer Felix Gushurst. 110 str. (Paderborn — Schöningh — 1912.) K 1'18.

Naznanjena brošurica je izšla kot 23. zvezek zbirke Seelsorger-Praxis. Župnik Gushurst pripoveduje v njej prikupljivo, kaj si misli o zahtevah današnjega pastirstva; ne razvija učenih teorij, kakor n. pr. dr. Schulte v delu: »Die Kirche und die Gebildeten«, ampak razlaga, kaj zahteva modra praksa. Govori o duhovnem pastirju v cerkvi, šoli in župnišču, o pastirstvu v posamnih družinah, o društvih, o politiki in nazadnje o skrbi za zdravje. Posebno prvo poglavje je polno zdravih misli. Ostalo nam je, kolikor je pri nas porabno, že znano.

J. Š.

¹ Slovenskim katehetom seveda predvsem dobro služijo biblične katezeze prof. Kržiča v »Vodnjaku«.